

ОЦІНКА ПРОГРЕСУ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНОГО РЕАГУВАННЯ В УКРАЇНІ 2024

HUMANITARIAN
ADVISORY GROUP

A GLOBAL NGO NETWORK
FOR PRINCIPLED AND EFFECTIVE
HUMANITARIAN ACTION

Цей звіт був частково профінансований
за рахунок справедливо розподілених
накладних витрат

| ПОДЯКИ

Ми хочемо висловити щирі подяки всім, хто долучився до другого етапу нашого дослідження локалізації в Україні. Ми особливо вдячні місцевим, національним і міжнародним акторам, які виділили свій час і взяли участь у цьому дослідженні. Їхня постійна залученість мала вирішальне значення для успіху цієї ініціативи.

Ми щиро дякуємо нашій Дорадчій групі, чії глибокі обговорення й конструктивні відгуки вкотре відіграли важливу роль у процесі написання нашого звіту. Ми вдячні, що вони змогли долучитись до цього процесу, навіть попри свій складний графік. Також висловлюємо подяку експертам, які перевірили проміжні висновки та допомогли вдосконалити остаточний звіт.

Насамкінець ми хотіли б відзначити відданість усіх членів команди Ресурсного центру НДО, Info Sapiens, ICVA, HAG і Helvetas. Наші спільні зусилля та постійна підтримка партнерів відіграли важливу роль у просуванні цього дослідження.

ПЕРЕДМОВА

Війна, що триває в Україні, кардинально змінила гуманітарний ландшафт і підкреслила критичну роль українського громадянського суспільства у реагуванні на величезні потреби населення, що постійно змінюються. З першого дня повномасштабного вторгнення місцеві організації продемонстрували надзвичайну стійкість і лідерство, надаючи суттєву підтримку там, де це було найбільше потрібно.

Хоча ми бачимо позитивний прогрес у локалізації гуманітарної допомоги в Україні, динаміка влади, властива гуманітарному сектору, все ще заважає зусиллям акторів, які намагаються втілити локалізацію в життя. Часто зміни в гуманітарній політиці не перетворюються на практичні кроки на місцях, донорські системи є консервативними, закостенілими та неспроможними на зміни, а гуманітарний сектор стає більш жорстким і конкурентним. Представникам місцевих та національних організацій не вистачає практичних інструментів для лідерства на місцях і стійких оперативних змін у процесі гуманітарного реагування.

Відповідальність за здійснення ефективних змін і реформ покладається не лише на міжнародних акторів. Національні організації мають висловлюватись й діяти сміливо, дотримуватися своїх зобов'язань і вимагати підзвітності від інших. Їхній шлях пролягає через спроби змінити систему та способи роботи, а не намагання стати частиною самої системи. Враховуючи вкладені ресурси, гуманітарна система має бути ефективнішою й приносити відповідні результати. Сила українського громадянського суспільства полягає в його розмаїтті, і зацікавлені сторони повинні пам'ятати про це, щоб не сприяти олігополістичному розвитку сектора, де невелика група організацій має контроль і визначає правила гри для інших.

Зараз ми перебуваємо на другому етапі цього дослідження, коли розширення можливостей місцевих акторів стає ще нагальнішою потребою. Локалізація — це не лише стратегія ефективного надання допомоги; вона відображає потужну спроможність українського громадянського суспільства та важливість взаємодоповнюваності. Прогрес у процесі локалізації призводить до того, що гуманітарна система стає стійкішою, покращуючи якість, охоплення й актуальність наданої допомоги.

Багато міжнародних акторів продемонстрували прихильність до локалізації. В певний момент Україна стала маячком для інновацій у сфері, демонструючи важливі уроки для ширшої світової аудиторії. Досягнутий прогрес підкреслює потенціал для перетворення глобальних політичних зобов'язань на відчутні зміни в межах гуманітарної системи в Україні. Шлях до реальних змін не буде простим, ми маємо бути готовими до спроб і помилок, уміти розподіляти ризики й чесно та прозоро говорити про досягнуті результати.

Хоча на словах консенсус щодо важливості локалізації стає дедалі поширенішим серед гуманітарних акторів, потрібно докладати більше практичних і стратегічних зусиль, підкріплених дієвими ініціативами щодо підзвітності. Це дослідження є однією з ініціатив, які мають на меті розробку й удосконалення стратегічних підходів. Воно може стати путівником для зацікавлених сторін, які мають подібні цілі, у бік спільних або індивідуальних кроків, пов'язаних із локалізацією. Ми впевнені, що саме спільні зусилля сприяють швидшому руху вперед до підзвітної й ефективної гуманітарної допомоги на місцях.

Фредрік Ларссон
Директор
Ресурсний Центр НДО

ЗМІСТ

ПОДЯКИ	2
ПЕРЕДМОВА	3
АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ	5
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
ВСТУП	9
Методологія	11
Використання Системи вимірювання локалізації	11
Збір даних	12
Обмеження	13
Портрет учасників дослідження	13
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	16
Партнерство	17
Лідерство	24
Координація та взаємодоповнюваність	29
Фінансування	35
Спроможність	42
Вплив на формування політик	45
Залученість	48
ОЦІНКА ПРОГРЕСУ ЛОКАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	50
Ключові особливості локалізації в Україні	51
Уроки для розвитку локалізації в Україні з інших гуманітарних контекстів	53
ВИСНОВКИ	55

АБРЕВІАТУРИ та СКОРОЧЕННЯ

в.п.	Відсоткові пункти
ВПО	Внутрішньо переміщена особа
ГІ	Глибинні інтерв'ю з ключовими інформантами
ГФУ (Ukrainian Humanitarian Fund)	Гуманітарний Фонд для України
ЛГБТКІА+	Лесбійки, геї, бісексуали, трансгендери, квір, інтерсекс, асексуали та інші представники спільноти
М/НА	Місцеві та національні актори
МНУО	Міжнародна неурядова організація
НУО	Неурядова організація
ОГС	Організація громадянського суспільства
ООН	Організація Об'єднаних Націй
УКГС (ОСНА)	Управління ООН з координації гуманітарних справ
CATI	Комп'ютеризоване телефонне опитування
CAWI	Комп'ютеризоване веб-інтерв'ю
CBPF (Country based pooled fund)	Об'єднаний фонд країни
HAG (Humanitarian Advisory Group)	Гуманітарна дорадча група
IASC (Inter-Agency Standing Committee)	Міжвідомчий постійний комітет (МПК)
ICVA (International Council of Voluntary Agencies)	Міжнародна рада волонтерських організацій
NGORC (NGO Resource Center)	Ресурсний центр недержавних організацій
PIANGO (Pacific Islands Association of Non-Government Organisations)	Асоціація неурядових організацій Тихоокеанських островів

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прогрес гуманітарної локалізації в Україні залишається основним фокусом як для національних, так і для міжнародних гуманітарних акторів. Війна, що триває, ще більше підкреслила необхідність місцевого лідерства у гуманітарному реагуванні, що узгоджується з глобальними зобов'язаннями, такими як Велика угода (Grand Bargain) та Хартія змін (Charter for Change), які наголошують на важливості місцевих акторів для забезпечення ефективної, підзвітної та сталої гуманітарної допомоги.

Хоча в деяких сферах досягнуто помітного прогресу, виклики залишаються значними, і проблема більше не стосується локалізаційних ініціатив як таких, а полягає у потребі реальних змін у системі та перерозподілу влади у структурах, що опираються реформам. Українське громадянське суспільство, яке вже продемонструвало свою стійкість і спроможність, продовжує відігравати ключову роль у гуманітарному реагуванні. Проте дисбаланс влади й структурні неефективності й далі стоять на шляху повної реалізації локалізації.

Результати показують, що хоча прогрес досягнуто у п'яти з семи основних напрямів, значні виклики все ще залишаються у сферах Фінансування та Впливу на формування політик. Найбільше свідчень локалізації спостерігається у сферах Спроможності та Залученості, тоді як у сфері Лідерства відбулися лише незначні поліпшення. Фінансування залишається критичним питанням, оскільки багато місцевих акторів досі не мають доступу до прямих і справедливих джерел фінансування.

Другий етап нашого дослідження підтверджує важливість встановлення чітких базових показників для вимірювання прогресу з плином часу. Ця ініціатива сприяє підвищенню підзвітності й безперервному вдосконаленню, надаючи зацікавленим сторонам інструменти для оцінки та відстеження розвитку локалізації. Цей звіт слугує ресурсом для міжнародних і національних акторів, відіграючи роль дорожньої карти для подальшого зміцнення локалізації в гуманітарному реагуванні України та забезпечуючи, щоб усі актори, особливо місцеві, відігравали провідну роль у формуванні майбутнього надання допомоги.

Фото надане Національною мережею розвитку місцевої філантропії

Про дослідження

Це дослідження має на меті оцінити прогрес локалізації в межах поточної гуманітарної кризи в Україні. Дослідження проведено Ресурсним центром недержавних організацій (NGORC) у співпраці з InfoSapiens — дослідницькою агенцією, що спеціалізується на аналізі ставлення до державної політики й вивченні громадської думки, за підтримки Гуманітарної дорадчої групи (HAG) і Міжнародної ради волонтерських організацій (ICVA), а також Дорадчої групи, до складу якої увійшли члени національних і міжнародних організацій, представники донорів і приватного сектору. У цьому звіті представлені результати дослідження прогресу локалізації порівняно з базовим рівнем, який змірявся у 2023 році. Під час проведення дослідження було використано адаптований підхід вимірювання локалізації та система¹, початково розроблена HAG та PIANGO (Асоціація неурядових організацій тихоокеанських островів) як загальний метод відстеження прогресу на рівні країни. Для цілей дослідження було опитано 279 співробітників національних і міжнародних організацій та МНУО, проведено 19 глибоких інтерв'ю з ключовими інформантами, а також аналіз та огляд документів.

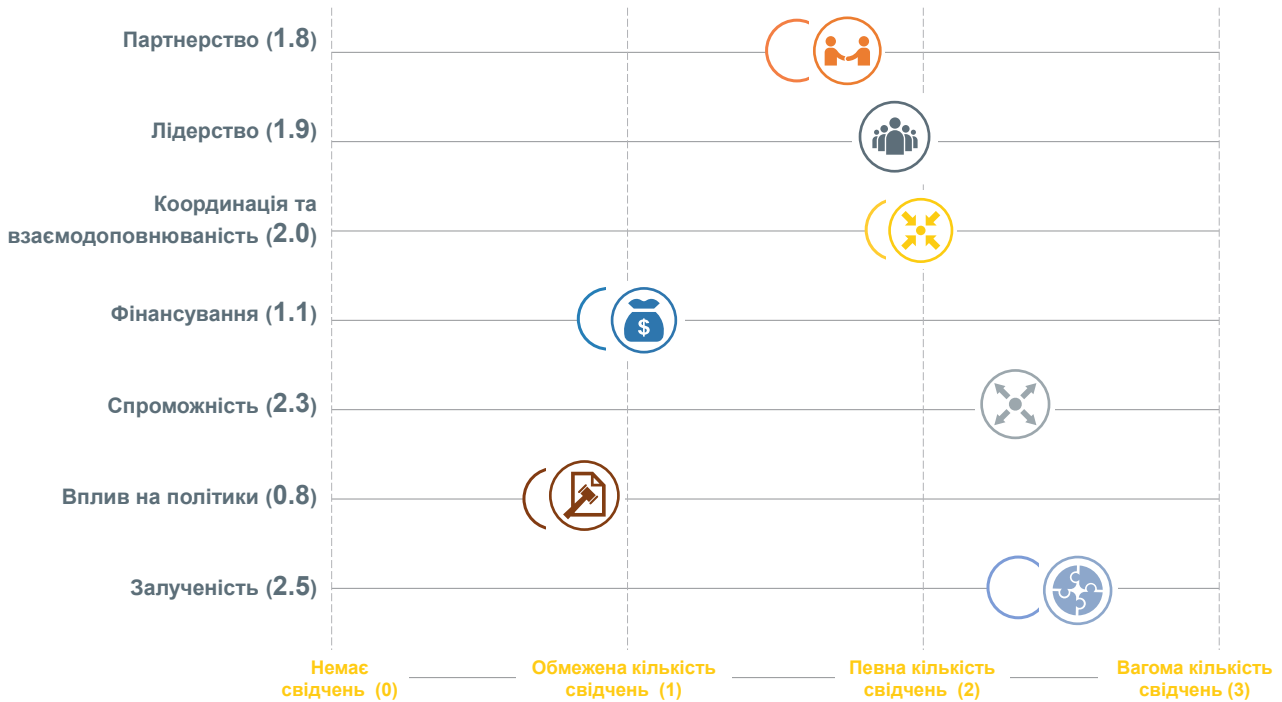
Основною метою цієї ініціативи є визначення прогресу рівня локалізації порівняно з базовим рівнем. У ході дослідження було зроблено порівняльний аналіз локалізації в Україні за визначеними сферами. Ключові показники, для яких зафіксовано результати, утворюють доказову базу для зацікавлених сторін для оцінки й відстеження прогресу в локалізації гуманітарного реагування. Для міжнародних і національних акторів результати дослідження можуть слугувати ресурсом для відстеження виконання зобов'язань щодо локалізації та визначення викликів і відповідних заходів щодо їх подолання, а також доказовою базою для адвокації підзвітності та змін. Комплексні пояснення й рекомендації виходять за межі завдань цієї ініціативи.

¹ PIANGO and Humanitarian Advisory Group (2019) [Localization Measurement Framework and Methods](#).

Ключові висновки

У дослідженні базового рівня локалізації було проаналізовано сім сфер, особливо важливих для підтримки діяльності гуманітарних організацій в Україні. Порівняльний аналіз надає докази змін у декількох сферах, що дозволяє визначити тенденції, які впливають на локалізацію гуманітарної допомоги в Україні. П'ять із семи сфер продемонстрували певний рівень прогресу порівняно з базовим рівнем, тоді як рівень доказовості у сферах лідерства та спроможності залишився незмінним.

Рисунок 1. Рівень доказовості локалізації

Сфери	Рівень доказовості ²	
	2023	2024
Партнерство	1,6	1,8
Лідерство	1,9	1,9
Координація та взаємодоповнюваність	1,9	2,0
Фінансування	0,9	1,1
Спроможність	2,3	2,3
Вплив на формування політик	0,7	0,8
Залученість	2,3	2,5

² За 4-бальною шкалою, де 0 = немає свідчень; 1 = обмежена кількість свідчень; 2 = певна кількість свідчень; 3 = вагома кількість свідчень (див. також розділ Методологія).

ВСТУП

Після повномасштабного російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року гуманітарна криза й далі розгортається, створюючи безпрецедентні виклики для країни. Станом на вересень 2024 року³ понад 14,6 мільйонів людей потребують гуманітарної допомоги внаслідок війни. Кількість українських біженців, хоч і дещо зменшилася порівняно з минулим роком, залишається значною і становить приблизно 6 мільйонів, а кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) змінюється з розвитком конфлікту й наразі становить близько 4 мільйонів. Гуманітарні потреби є складними та величезними, населення має найрізноманітніші потреби – починаючи від притулку і закінчуючи психосоціальною підтримкою, а російські війська все частіше атакують цивільних осіб і цивільну інфраструктуру.

Протягом цієї тривалої кризи українські організації громадянського суспільства (ОГС) та неурядові організації (НУО) залишалися в авангарді реагування, часто виступаючи в ролі основних акторів у гуманітарній системі. Попри зіткнення зі значними перешкодами – від обмежених ресурсів, пошкодження інфраструктури, переміщення до кадрових проблем, – місцеві учасники продемонстрували неймовірну стійкість.

Звідтоді, як у 2023 році було опубліковано Оцінку базового рівня локалізації гуманітарного реагування в Україні, гуманітарний ландшафт дещо змінився. Однак проблеми з забезпеченням того, щоб місцеві актори були лідерами в сфері гуманітарної допомоги, залишаються суттєвими. Адвокація й дії як національних, так і міжнародних організацій, у поєднанні зі збільшенням тиску з боку урядів і донорів призвели до більш цілеспрямованого поштовху до реалізації таких ініціатив, як Велика угода й Хартія змін. Обидва ці документи спрямовані на посилення ролі місцевих учасників у межах гуманітарного реагування. Завдяки міцному громадянському суспільству та стійкій урядовій системі Україна розглядається як середовище, де реальний прогрес у напрямку локалізації є можливим і необхідним. Однак імплементація цих міжнародних концепцій на практиці є дуже обмеженою, тож українські організації продовжують боротись зі складними завданнями, пов'язаними з навігацією у насадженій гуманітарній системі.

За останній рік було досягнуто деяких важливих етапів локалізації.

- Відбулась друга щорічна конференція «Українське лідерство в допомозі», що зібрала 400 представників місцевих і національних організацій громадянського суспільства, волонтерських мереж, міжнародних неурядових організацій, агентств ООН, донорів, українського уряду та представників приватного сектору в Києві для обговорення статусу українського лідерства в аспекті гуманітарної допомоги.
- Альянс Українських ОГС створив «Стратегію забезпечення місцевого лідерства в реагуванні на гуманітарні кризи та закладання фундаменту для процесів відновлення України»⁴ в процесі консультацій з різними зацікавленими сторонами, головно – з майже 100 національними та місцевими організаціями.
- Гуманітарний фонд для України (ГФУ) також здійснив зміни щодо перерозподілу ресурсів до українських організацій. ГФУ розробив систему показників із критеріями, які визнають додану цінність місцевих партнерів і важливість того, що партнери ГФУ справедливо розподіляють накладні витрати зі своїми місцевими чи національними суб-

³ UN OCHA (2023) *Ukraine Humanitarian Needs and Response Plan 2024*.

⁴ Alliance UA CSO (2024) *Strategy for ensuring local leadership in responding to humanitarian crises and setting the foundation for recovery processes in Ukraine*.

грантерами. Крім того, починають працювати місцеві об'єднані фонди, наприклад, Фонд українських НУО, створений Національною мережею розвитку місцевої філантропії⁵. Метою цього фонду є збільшення обсягу гуманітарного фінансування для локальних і національних організацій, щоб гуманітарна допомога надавалася в більшій кількості людям, які її потребують, на локальному рівні.

- Нещодавнє дослідження «Перекладання відповідальності: Економіка локалізації допомоги в Україні»⁶ є ще одним важливим кроком, що ілюструє потенційну економічну ефективність, якої досягають локалізація та реагування на місцевому рівні. Однією з ключових знахідок дослідження стало те, що згідно з оцінкою фактичних даних за проектами, що становлять 30% від загального обсягу фінансування через ГФУ, місцеві посередники, на відміну від міжнародних, запроваджують програми, на 15,5% ефективніші з точки зору витрат.
- У межах реформування поточного гуманітарного реагування під керівництвом Гуманітарної команди країни в певних регіонах України в пілотному режимі впроваджується модель регіональної координації, що має доповнити кластерний підхід. Мета – посилити координацію ближче до місць, де потрібна допомога, сприяючи ширшій залученості й контекстуальному підходу із залученням місцевих і національних акторів, адаптуючись до регіональних відмінностей і прагнучи до більш цілісного гуманітарного підходу, який керувався б місцевими ініціативами.

Висновки, представлені в цьому звіті, ґрунтуються на широкому зборі й аналізі даних, включно з опитуваннями та глибинними інтерв'ю з різноманітною групою як національних, так і міжнародних акторів. Досліджуючи, як локалізація практикується в семи сферах згідно з «Системою та методами вимірювання локалізації», цей звіт намагається дати детальне розуміння того, де було досягнуто прогресу й куди слід спрямовувати подальші зусилля.

Метою цього звіту залишається зміцнення доказової бази, що відображає зміни в локалізації гуманітарної допомоги. Цей ресурс також слугує інструментом для учасників, національних і міжнародних організацій, донорів і урядів у їхніх зусиллях з адвокації у сфері локалізації. Він ілюструє доречність і досяжність змін, реалізованих за останній рік, та потребу в подальшій адвокації підзвітності й реформ.

⁵ Ukraine Pooled Fund (2024) [National Network for the Development of Local Philanthropy](#).

⁶ Venton CC (2024) [Passing the buck: The economics of localizing aid in Ukraine](#).

МЕТОДОЛОГІЯ

Методологія дослідження в 2023–2024 роках базується на розробленій HAG і PIANGO «Системі та методах вимірювання локалізації»⁷, яка надає акторам можливість провести комплексне вимірювання прогресу в локалізації. Цей підхід уже застосовувався в багатьох інших гуманітарних контекстах (Фіджі, Вануату, Тонга, Соломонові Острови, М'янма, Бангладеш, Пакистан, Афганістан, Ємен тощо), а також у межах регіональних ініціатив.

Дослідження було проведено на партнерських засадах. Ресурсний центр НДО тісно співпрацював із дослідницькою агенцією Info Sapiens, за постійної участі та технічної підтримки з боку ICVA та HAG протягом усього періоду проведення дослідження, а також за підтримки Дорадчої групи, до складу якої увійшли представники донорів, ООН, МНУО, а також місцевих і національних НУО.

В 2023 році HAG надала початкову і постійну технічну та практичну підтримку для проведення дослідження в Україні, що мало на меті дослідити способи контекстуалізації та використання базового процесу локалізації згідно з «Системою та методами вимірювання локалізації», а також підходи для визначення ключових пріоритетів у колективних діях національних і міжнародних акторів.

Використання Системи вимірювання локалізації

Рисунок 2. Система вимірювання локалізації

Система передбачає 7 сфер: Партнерство, Лідерство, Координація та взаємодоповнюваність, Фінансування, Спроможність, Вплив на формування політик та Залученість. Кожна сфера має показник дієвості та кілька індикаторів прогресу, що охоплюють як кількісні, так і якісні аспекти. Індикатори часто пов'язані між собою, і прогрес або погіршення в одній сфері зазвичай корелює зі змінами в іншій.

⁷ PIANGO and Humanitarian Advisory Group (2019) [Localization Measurement Framework and Methods](#).

Ця методологія була адаптована до контексту України. Ресурсний центр НДО та InfoSapiens тісно співпрацювали, щоб забезпечити відповідність інструментарію операційному контексту. Велику увагу було приділено адекватному перекладу інструментарію і ключової термінології як важливому чиннику створення спільної основи для порівняння процесу локалізації в Україні з іншими контекстами і країнами, які теж використовують цю Систему. В 2024 році методологію було доповнено кількома додатковими індикаторами з повним збереженням порівнюваності даних. У тих рідкісних випадках, коли порівнювати дані слід з обережністю через зміну формулювання питання, про це зроблено окремі зауваження. Крім того, в дослідження включено коментар щодо того, як прогрес локалізації в Україні порівнюється з глобальними даними з різних гуманітарних контекстів (проведений HAG).

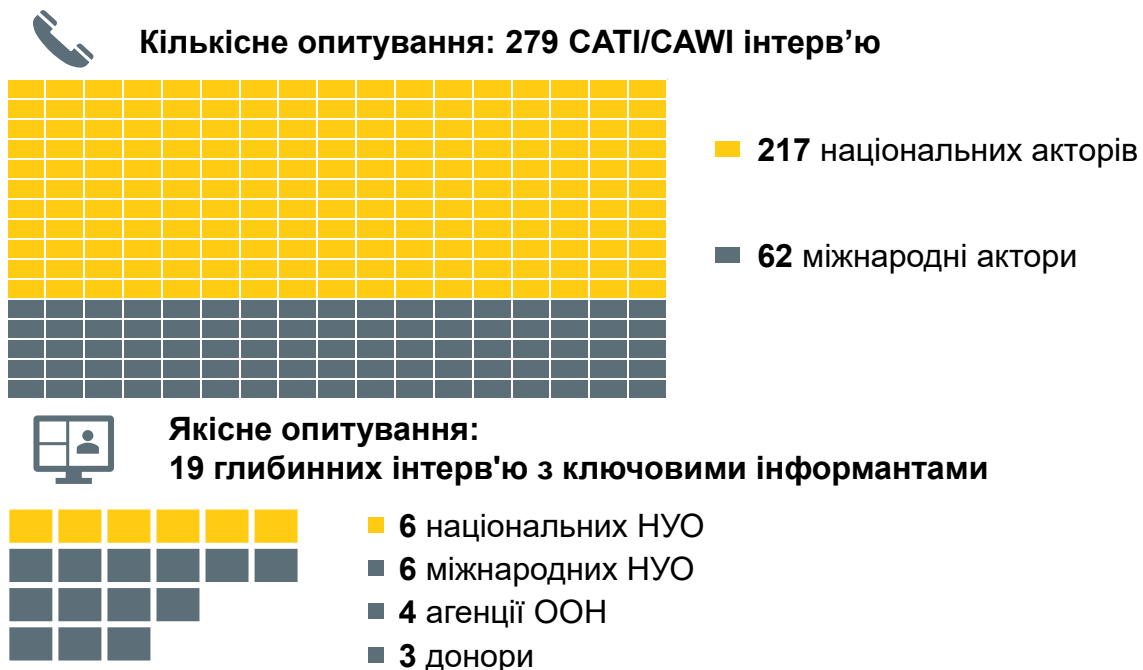
У цьому дослідженні ми оцінюємо рівень доказовості дій за індикаторами у кожній із семи сфер вимірювання. Рівнів доказовості чотири: немає свідчень, обмежена кількість свідчень, певна кількість свідчень та вагомі свідчення.

Збір даних

У дослідженні використовувався підхід змішаних методів, що передбачає використання як кількісних, так і якісних даних (див. Рисунок 4). Опитування було проведено у травні-червні 2024 року методами CATI (комп'ютеризованого телефонного інтерв'ю) та CAWI (онлайн інтерв'ю). Опитано 279 респондентів, більшість із яких складають представники українських організацій. Усі респонденти працюють у гуманітарній сфері понад 6 місяців і обіймають керівні посади. 48% респондентів працювали в гуманітарній сфері понад 6 років. Крім того, майже третина респондентів понад 5 років пропрацювали в своїй поточній організації.

Також проведено 19 глибинних інтерв'ю з представниками національних і міжнародних організацій, агенцій ООН та донорів (6 національних акторів і 13 міжнародних: 6 МНУО, 4 агенції ООН, 3 донори). Усі респонденти є керівниками чи топ-менеджерами своїх організацій.

Рисунок 3. Джерела даних

Обмеження

- Інтерпретаційна похибка: на дані може впливати різне розуміння ключових термінів, використаних під час опитування.
- Рівень доказовості: якщо індикатори оцінюються як такі, що не мають свідчень дій або мають обмежену кількість свідчень, це не обов'язково означає, що діяльність не проводиться, а те, що, можливо, вона не виявлена у базовому процесі.
- У звіті представлено високорівневий аналіз, який розглядає конкретні сфери й не має на меті проаналізувати всебічні проблеми гуманітарного реагування.
- Багато національних респондентів перебувають у різних регіонах України, і тому ця вибірка може не повністю представляти географію країни.
- Дослідження обмежується територіями, які на момент дослідження контролює Україна.

Портрет учасників дослідження

Національні організації

Серед опитаних національних організацій 42% працюють лише в одному регіоні країни, ще 37% — у двох або трьох регіонах. Серед цих організацій 43% почали свою діяльність після початку повномасштабного вторгнення, і переважна більшість (84 %) працюють менш ніж 5 років. Майже половина (48 %) національних організацій, що взяли участь в опитуванні, мають до 5 співробітників, і лише 16% — понад 50 працівників.

Рисунок 4. Портрет учасників дослідження (Національні актори)

В скількох областях України ваша організація провадить свою діяльність?

Як довго ваша організація працює в гуманітарній сфері в Україні?

Скільки штатних працівників налічує ваша організація в Україні на даний момент?

Як ітиметься в наступних розділах, ці характеристики суттєво впливають на відмінності у висновках, таких як фінансування та лідерство, між організаціями, залученими до гуманітарного реагування в Україні.

Що ж до профілю організацій, то більшість (53%) не ідентифікують себе як спеціалізовані організації, такі як жіночі організації чи організації, спрямовані на підтримку ЛГБТКІА+ тощо. Серед тих, хто визначає свою спеціалізацію, перше місце посідають жіночі організації – їх частка становить 32%. На другому місці – організації, очолювані внутрішньо переміщеними особами (15%), а на третьому – молодіжні організації (12%). Національні організації здебільшого задіяні в кількох секторах гуманітарної допомоги, одна організація задіяна в середньому в 3–4 секторах. Серед найпоширеніших секторів можна назвати такі: Забезпечення харчуванням та засобами для існування (60% національних організацій працюють у секторі, 18% вважають його основним сектором діяльності), Охорона здоров'я (58% працюють у секторі, 14% вважають його основним) і Захист (включно з напрямками захисту дітей, протидії гендерно зумовленому насильству і протимінної діяльності; в цьому секторі працюють 58% організацій і кожна четверта вважає його основним напрямом своєї діяльності).

Рисунок 5. Сектор діяльності організацій (Національні актори)
До якого сектору належить організація, де ви працюєте?

Який сектор діяльності є основним?

Міжнародні організації

Серед 62 опитаних міжнародних організацій 4 представляють донорські організації (або є представниками іноземних місій), 5 — агенції ООН, решта (85 %) — міжнародні чи іноземні неурядові організації. Половина респондентів представляє вище керівництво, половина — менеджерів середньої ланки. Найпоширенішими секторами діяльності міжнародних організацій є Захист (68% працюють у секторі, 28% вважають його основним), Охорона здоров'я (60% працюють у секторі, 23% вважають основним), Забезпечення житлом та непродовольчими товарами (55% працюють у секторі, 8% вважають його основним) і Забезпечення харчуванням та засобами для існування (48% працюють у секторі, 17% вважають його основним).

9% міжнародних організацій працюють в Україні до 2 років, тобто розпочали діяльність в Україні уже після широкомасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року. Міжнародні організації в Україні значно більші за національні, наприклад 54% міжнародних організацій мають понад 50 співробітників у штаті (це втричі більше, ніж серед національних організацій), і 64% повідомляють, що кількість штатних працівників значно зросла (це вдвічі більше, ніж серед національних організацій).

В фокусі: Жіночі організації

Чверть із-поміж національних і міжнародних організацій, які брали участь у кількісному опитуванні, зарахували себе до «жіночих організацій». Критерії, за якими респонденти зараховували свою організацію до цього типу, не уточнювалися, тобто це результат самооцінки. Більшою мірою жіночі організації представлені серед національних організацій, де їхня частка складає 31 %, тоді як серед міжнародних організацій їх лише 6 %.

Зауважимо, що жіночі організації набагато частіше також ідентифікують себе як «організації людей з інвалідністю», «ЛГБТКІА+ організації», «молодіжні» або «організації, очолювані біженцями». Частка організацій, які не зарахували себе до жодного сегменту з цього переліку, серед жіночих організацій складає 7%, а серед інших організацій – 75% (!).

Жіночі організації працюють у всіх секторах гуманітарного реагування, але частіше представлені в секторах Освіти (61%) та Захисту (в тому числі захист дітей, протидія насильству за гендерною ознакою та протимінна діяльність) (76%). 42% жіночих організацій назвали сектор Захист основним сектором своєї діяльності.

Не виявлено статистично значущих відмінностей жіночих організацій від національних організацій у цілому за регіоном діяльності, тривалістю діяльності в сфері або за розміром (кількістю співробітників).

Також не виявлено суттєвої різниці у кількості партнерських угод із міжнародними організаціями. Втім, національні жіночі організації частіше брали участь у процедурах оцінки своїх міжнародних партнерів, зокрема проводили оцінювання їхніх сильних і слабких сторін (43% серед жіночих організацій, 26% – серед інших організацій). Жіночі організації більш схильні брати до уваги думку постраждалого населення (85% національних і 100% міжнародних жіночих організацій завжди збирають інформацію про думку і потреби постраждалого населення).

Не зафіксовано суттєвих відмінностей жіночих організацій за рівнем фінансування та іншими індикаторами локалізації. Втім, жіночі організації частіше говорять про покращення у сфері кадрового забезпечення (лише 15% жіночих організацій сигналізують про погіршення, тоді як серед інших організацій цей показник удвічі вищий). І зовсім мало жіночих організацій говорять про погіршення у сфері основної діяльності (4% серед жіночих організацій проти 14% серед інших організацій).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У цьому розділі звіту представлено результати дослідження прогресу локалізації в Україні порівняно з базовим рівнем. Ці дані дозволяють відстежувати прогрес і проводити порівняльний аналіз на рівні країни. Нижче наведено зведені результати за сімома сферами, кожен з яких окремо розглянемо далі.

Сфери	Рівень доказовості за шкалою від 0 до 3	
	2023	2024
Партнерство	1,6	1,8
Лідерство	1,9	1,9
Координація та взаємодоповнюваність	1,9	2,0
Фінансування	0,9	1,1
Спроможність	2,3	2,3
Вплив на формування політик	0,7	0,8
Залученість	2,3	2,5

За 4-бальною шкалою, де 0 = немає свідчень; 1 = обмежена кількість свідчень; 2 = певна кількість свідчень; 3 = вагома кількість свідчень⁸.

Фото надане Ресурсним Центром НДО

⁸ Згідно з Методологією, «немає доказів» означає до 30% позитивних відповідей на індикативне запитання, «обмежена кількість свідчень» – 31–50% позитивних відповідей, «певна кількість свідчень» – 51–75% позитивних відповідей, «вагомі свідчення» – понад 75% позитивних відповідей.

ПАРТНЕРСТВО

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

загальна оцінка локалізації у сфері партнерства зросла з 1,6 до 1,8 бала.

Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Партнерські взаємини будуються на засадах справедливості й етики	1,0	1,8
Побудовані довгострокові стратегічні партнерства, що мають на меті створення систем і процесів, які відображають прагнення та цілі місцевого чи національного партнера	2,0	2,0
Збільшення в межах партнерства повноважень загалом і повноважень ухвалювати рішення місцевими та національними акторами	1,7	1,7

Реальні та довготривалі партнерства, засновані на рівності між міжнародними та місцевими гуманітарними організаціями, мають вирішальне значення для забезпечення локалізації у гуманітарному реагуванні. Звіт із оцінки базового рівня локалізації гуманітарної допомоги в Україні демонструє, що активність у сфері партнерства є ключовим показником прогресу локалізації. Це також підтверджено в цьому дослідженні. Партнерство залишається ключовим показником прогресу локалізації й має прямий вплив на кілька інших сфер, наприклад, фінансування та спроможність.

У цій сфері було зафіксовано загальний прогрес: партнерство все частіше будується на засадах чесності та етики, стає дедалі стратегічнішим та довготривалішим за своєю природою. Це також відображається в тому, що міжнародні організації досліджують нові моделі партнерства й оцінюють свої способи роботи в Україні⁹.

У 2024 році міжнародні організації все ще мають більшу кількість формальних партнерств порівняно з національними акторами (тобто партнерств, зафіксованих у письмовій формі, наприклад, підписані угоди чи меморандуми).

Дві третини опитаних міжнародних організацій мають понад 6 партнерських угод¹⁰, тоді як серед національних організацій цей показник становить лише чверть. Обидві групи зберегли рівень партнерств порівняно з минулим роком. Водночас кількість національних організацій із лише 1–2 партнерствами зменшилася з 29% до 21%, а частка тих, хто має 3–5 партнерств, зросла з 29% до 33%.

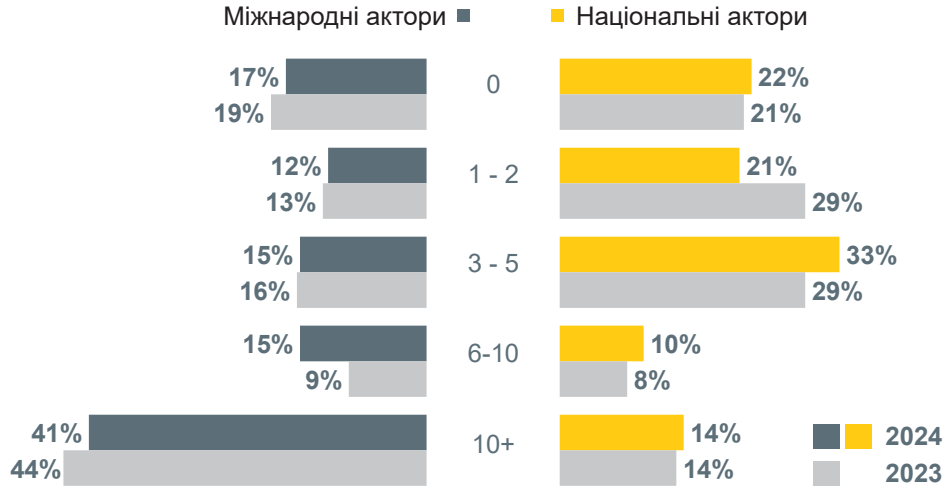
Однак, незважаючи на зменшення кількості міжнародних організацій з понад 10 партнерствами, подібної тенденції серед великих національних організацій не спостерігається. Серед 22% національних організацій, які не мають міжнародних партнерств, понад 60% працюють лише в одній області, що може свідчити про те, що багато місцевих організацій функціонують без міжнародного фінансування. Варто також відзначити, що 17% міжнародних організацій не мають українських партнерів-виконавців.

⁹ World Vision and Action Deutschland Hilft (2024) [Transforming Partnerships in Ukraine and Moldova](#); Oxfam (2024) [Prioritizing Partnerships: Modelling an alternative international humanitarian response in the Ukraine crisis](#); Helvetas and NGORC (2024) [Supporting community led shelter assistance in Eastern Ukraine, a principled partnership supporting Equity, Efficiency, and Effectiveness \(EEE\)](#).

¹⁰ Під «партнерськими угодами» ми маємо на увазі будь-які підписані документи між організаціями, такі як меморандуми про співпрацю, угоди про реалізацію проєктів, субпідрядництво тощо.

Рисунок 6. Кількість угод про партнерство

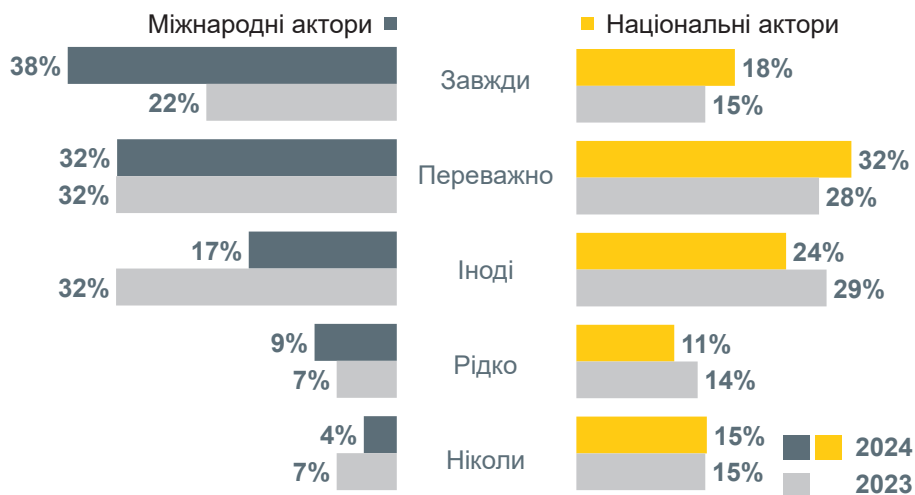
Національні актори: Скільки у вас укладено партнерських угод з міжнародними/іноземними організаціями (приблизно)?
Міжнародні актори: Скільки у вас укладено партнерських угод з місцевими/національними організаціями?

Практика рівноправності в партнерстві є критично важливо. Проте існує значна різниця у сприйнятті залученості між міжнародними та національними організаціями (див. Рисунок 7).

Рисунок 7. Залучення до процесу ухвалення рішень

Національні актори: Чи була ваша організація залучена до прийняття важливих рішень, таких як щодо зміни географічного охоплення проекту, зміни бенефіціарів проекту або щодо перерозподілу бюджету в період співпраці з міжнародними/іноземними організаціями?
Міжнародні актори: Чи були ваші місцеві/національні партнери залучені до прийняття важливих рішень, наприклад, щодо зміни географічного охоплення проекту, зміни бенефіціарів проекту, перерозподілу бюджету в період вашої співпраці з ними?

У 2023 році 22% міжнародних та 15% національних організацій підкреслили, що національні актори завжди залучаються до процесів ухвалення рішень. У 2024 році спостерігається позитивний прогрес: 38% міжнародних організацій заявили про постійне залучення до цього процесу їхніх партнерів.

Хоча 70% міжнародних акторів заявили, що залучають національних акторів до ухвалення рішень постійно чи переважно (зростання на 16% порівняно з 2023 роком), відсоток українських респондентів, які зазначили, що вони постійно чи переважно виступають консультантами, залишається нижчим – 50% (зростання лише на 7% порівняно з 2023 роком). Це свідчить про все ще наявну різницю у сприйняттях і очікуваннях щодо того, як національні актори залучаються до процесу ухвалення рішень і якою мірою.

Однак під час інтерв'ю з ключовими інформантами з'явилися сильні приклади того, як партнерства зазвичай ґрунтуються на рівноправності й етиці і спрямовані на створення систем і процесів, які відображають стратегічні прагнення та цілі. Це свідчить про певну зміну способів роботи між міжнародними партнерами та, меншою мірою, про вибір національних партнерів для співпраці.

Запитання: Чи вважаєте ви ваше партнерство значущим, важливим, корисним?

ГІ 19: «Воно є значущим у багатьох сенсах. Ми адаптивні, ми пристосовуємося до контексту. Ми беремо до уваги відгуки партнерів. Ми спеціально змінили наші інструменти, щоб полегшити національним НУО роботу з нами...»

Міжнародний актор

Проте деякі аргументи вказують на те, що партнерства не завжди приносять позитивні результати. Вимоги до моніторингу та звітності, мікроменеджмент, нав'язування пріоритетів і робочих процесів з боку донорських організацій і посередників змушують національних акторів відмовлятися від партнерств у випадках, де вони бачать ризики. Зазвичай тільки найбільші національні організації мають цю можливість, а більшість місцевих і національних організацій, які мають обмежені ресурси, змушені погоджуватися на не вигідні контрактні умови для забезпечення безперервності своєї діяльності.

Запитання: Як функціонують партнерства?

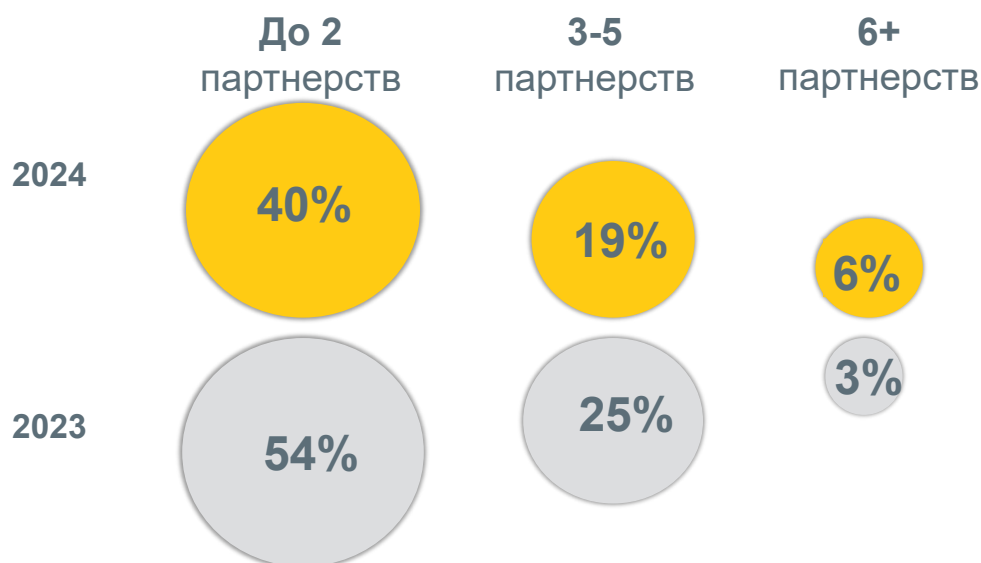
ГІ 3: «Буває взаємовигідне партнерство... На жаль, корисний зворотний зв'язок дають небагато донорів. Ми в останні роки зробили висновок, що треба вибирати донорів, не брати гроші в усіх... Тому що є донори, які викручують руки, нав'язують пріоритети, контролюють, практично мікроменеджмент влаштовують».

Національний актор

Зберігається тенденція: що більше партнерських угод мають національні організації, то активніше вони беруть участь у процесах ухвалення рішень. Серед національних організацій, які мають 1–2 партнерства, 40% вважають, що рідко чи взагалі не беруть участі в процесах ухвалення рішень. І навпаки, серед національних організацій, які мають понад 6 партнерств, так вважають лише 6% (див. Рисунок 8). Результати за 2024 рік демонструють позитивну тенденцію: організації з меншою кількістю партнерств відчувають менше виключення з процесу ухвалення рішень порівняно з даними 2023 року.

Рисунок 8. Залучення до процесу ухвалення рішень (національні актори за кількістю партнерств, відсоток відповідей «Ніколи» та «Рідко»)

Національні актори: Чи була ваша організація залучена до прийняття важливих рішень, таких як щодо зміни географічного охоплення проекту, зміни бенефіціарів проекту або щодо перерозподілу бюджету в період співпраці з міжнародними/іноземними організаціями?

У 2024 році ми також дослідили зв'язок між кількістю партнерств і профілем діяльності гуманітарної організації. Дані опитування підтвердили гіпотезу, що більші організації, які довше працюють у цій сфері, покривають гуманітарною діяльністю кілька областей України (фактично, макрорегіон) та мають більшу кількість співробітників, активніше долучаються до міжнародних партнерств. Так, серед організацій, які працюють лише в одній області, майже половина мають до 2 міжнародних партнерств і лише 10% – понад 6 партнерств. Натомість серед національних організацій, які провадять свою діяльність у межах макрорегіону, ситуація зворотна – лише 9% мають до 2 партнерств, тоді як більша половина мають понад 6. Аналогічно кількість партнерств зростає з досвідом роботи у гуманітарній сфері, а також зі зростанням розміру організації (розмір ми визначаємо за кількістю співробітників) (див. Таблицю 1). Це свідчить про те, що міжнародні актори надають перевагу співпраці з усталеними національними організаціями, які мають більші охоплення й досвід.

Таблиця 1. Кількість міжнародних партнерств залежно від профілю національної організації

Кількість партнерств	За регіоном діяльності			За тривалістю діяльності в сфері			За кількістю співробітників (розміром)		
	Одна область	2–3 області	Понад 4 області	До 2 років	3–5 років	6 і більше років	5 чи менше співробітників	6–50 співробітників	Понад 50 співробітників
До 2 партнерств	49%	32%	9%	41%	32%	16%	36%	33%	3%
3–5 партнерств	41%	50%	36%	38%	45%	41%	51%	39%	22%
6+ партнерств	10%	18%	56%	21%	23%	43%	13%	28%	75%

Багато українських НУО стикаються з тим, що у партнерстві з міжнародними організаціями не покриваються адміністративні витрати, а також витрати, пов'язані з навчанням і підвищенням кваліфікації персоналу організації. Майже половина (46%) національних організацій заявили, що вони не отримували фінансування накладних витрат (overhead). Лише 9% національних організацій стверджують, що завжди отримують накладні витрати в межах партнерства (див. Рисунок 9). У межах гуманітарної допомоги українські організації з найменшою кількістю партнерів залишаються найбільш вразливими щодо фінансування з боку міжнародних акторів.

Рисунок 9. Фінансування в межах партнерства¹¹ (Національні актори)

Чи фінансують ваші партнери – міжнародні/іноземні організації такі сфери вашої діяльності...?

Більше відшкодування непрямих витрат сприяє інституційному розвитку місцевих організацій, збільшуючи їхню гнучкість у реалізації проєктів, а також покращуючи безпеку праці шляхом комплексу заходів з безпеки (duty of care). Втім, серед національних організацій не так багато спеціалістів, яким відомий цей термін. Так, під час серії воркшопів для гуманітарних організацій у Дніпрі, Миколаєві та Одесі, проведених Ресурсним Центром наприкінці 2023 року, жоден із учасників не знав про можливість обговорення накладних витрат під час затвердження бюджету проєкту. Також важливо врахувати роль і відповідальність міжнародних (та великих національних) партнерів, які отримали накладні витрати від своїх донорів у межах повного пакету фінансування, але не відчувають відповідальності ділити ці кошти зі своїми партнерами на місцях, які працюють у регіонах вздовж лінії фронту.

41% національних НУО стикалися з тим, що не отримували фінансування прямих витрат, 8% не отримували такого фінансування ніколи. Це ілюструє, що міжнародні актори продовжують неетичну практику, про яку вже давно повідомляють місцеві актори: міжнародні організації передають гуманітарну допомогу українським організаціям для розподілу в громадах без покриття витрат на персонал, транспортування чи логістичні потреби, не кажучи вже про непрямі та накладні витрати. Такі практики зазвичай переважають, коли існує дисбаланс влади, а іноді й у випадках безпосередньої залежності. Ці практики також часто експлуату-

¹¹ Варіанти відповідей в опитувальнику:

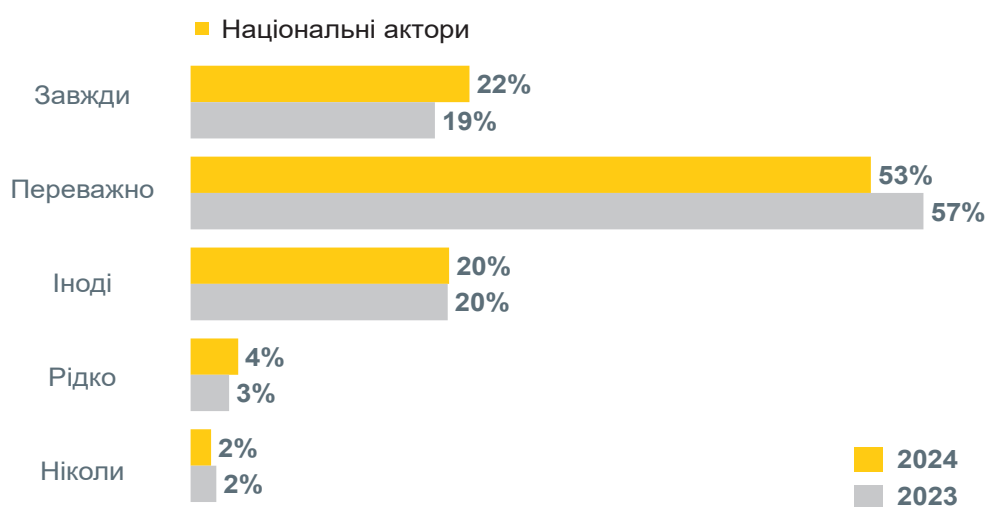
- Прямі витрати (деталізовані витрати, напряду пов'язані з проєктом)
- Адміністративні чи допоміжні витрати (витрати в результаті проєктної діяльності, які можуть бути деталізовані або не деталізовані)
- Витрати на навчання / підвищення кваліфікації (витрати, спрямовані на забезпечення потреб у навчанні та підвищенні кваліфікації персоналу організації)
- Накладні витрати — оверхед, витрати, не пов'язані безпосередньо з діяльністю за проєктом, які розраховуються як відсоток від загальних витрат за проєктом)

ють добрі наміри й почуття відповідальності, які мають місцеві та національні актори в питанні надання допомоги постраждалим громадам, незалежно від фінансової доцільності.

Серед респондентів 3 з 4 національних акторів вважали, що їхні ідеї та погляди завжди чи переважно враховуються в межах партнерств, що відповідає рівню попереднього року (Рисунок 10). Лише 22% національних організацій вважають, що їхні думки враховуються завжди. Національні організації володіють унікальними знаннями й експертизою і тісно співпрацюють з громадами, краще розуміючи виклики, з якими стикаються бенефіціари допомоги. Врахування їхніх думок позитивно вплинуло б на громади та сприяло б ефективнішому гуманітарному реагуванню в Україні.

Рисунок 10. Обмін ідеями в межах партнерства (Національні актори)

Чи беруться до уваги ідеї та погляди вашої організації у відносинах з міжнародними/іноземними партнерами?

Незважаючи на позитивні результати співпраці в ході проекту, які описують як респонденти кількісного опитування, так і ключові інформанти, комунікація щодо співпраці залишається на низькому рівні. Для оцінки комунікації між партнерами ми ставили національним і міжнародним акторам запитання про отримання й надання зворотного зв'язку своїм міжнародним і українським партнерам відповідно.

Близько чверті міжнародних організацій повідомили, що їхні місцеві/національні партнерські організації оцінювали їхню спроможність, цей показник зріс з 22% у 2023 році до 27% (Рисунок 11). Більший прогрес зафіксовано щодо надання рекомендацій для покращення взаємодії: якщо у 2023 році такі рекомендації від українських партнерів отримали 24% міжнародних акторів, то у 2024 році їх частка зросла до 47%. Сподіваємося, що практика взаємного оцінювання з часом вирівняється, бо наразі вона виглядає диспропорційно, незважаючи на прогрес, адже близько 80% українських організацій проходять оцінювання й отримують рекомендації від іноземних партнерів.

Що ж до надання зворотного зв'язку, то прогресу не спостерігається (Рисунок 12). Практика надання зворотного зв'язку, як і минулого року, залишається поширенішою серед міжнародних організацій, і свідчень про зростання її поширеності серед національних організацій не зафіксовано. Враховуючи значний оперативний і контекстний досвід національних організацій, більш рівноправний підхід міг би поліпшити гуманітарне реагування в Україні.

Рисунок 11. Отримання зворотного зв'язку

Національні актори: Чи в період співпраці ваші міжнародні/іноземні партнери коли-небудь офіційно оцінювали вашу роботу, зокрема...

Міжнародні актори: Чи в період співпраці ваші місцеві/національні партнери коли-небудь офіційно оцінювали вашу роботу, зокрема...

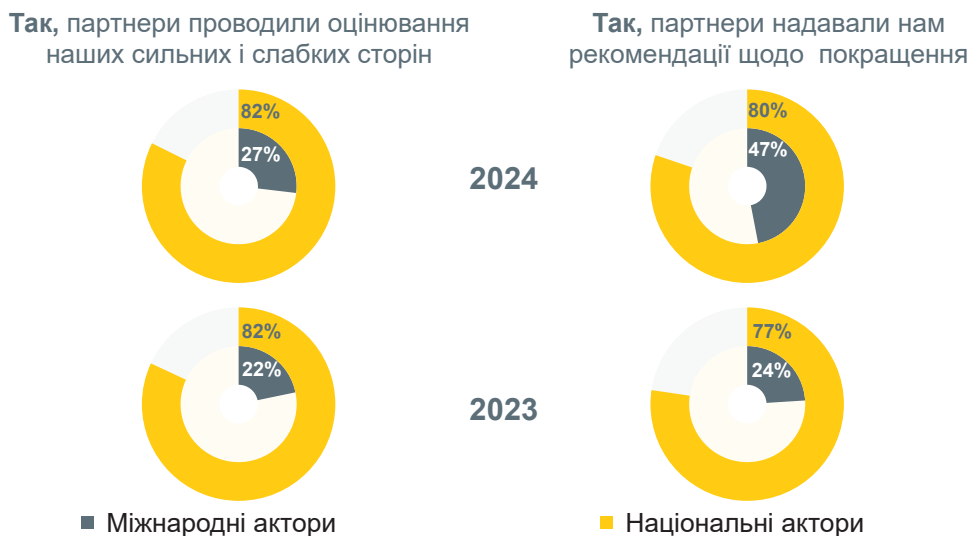
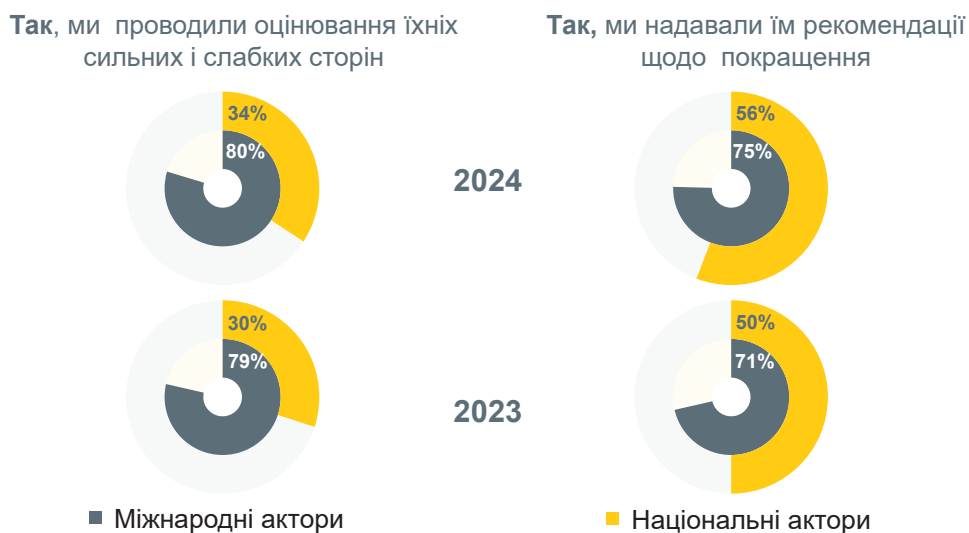

Рисунок 12. Надання зворотного зв'язку

Національні актори: Чи в період співпраці ваша організація коли-небудь офіційно оцінювала роботу ваших міжнародних/іноземних партнерів, зокрема...

Міжнародні актори: Чи в період співпраці ви коли-небудь офіційно оцінювали роботу вашого місцевого/національного партнера, зокрема...

ЛІДЕРСТВО

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

загальна оцінка локалізації у сфері лідерства не змінилася порівняно з минулою хвилиною і становить **1,9 бала**.

Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Міжнародні актори підтримують і зміцнюють національне лідерство	1,3	1,0
Місцеві та національні актори відіграють лідерську роль у гуманітарному реагуванні й ухваленні рішень	1,8	2,3
Міжнародні актори поважають і співпрацюють з лідерськими структурами та механізмами в країні	2,8	2,5

«Гуманітарне лідерство повинно бути інклюзивним, репрезентативним, гендерно збалансованим, підзвітним і підтримувати всю гуманітарну спільноту. Національні та місцеві організації повинні мати рівні можливості з міжнародними акторами та серед своїх колег, аби мати змогу займати лідерські позиції й спільно керувати як на національному, так і на субнаціональному рівнях, зокрема в стратегічних консультативних групах і механізмах координації»¹².

Без місцевого лідерства локалізація гуманітарної допомоги неможлива.

У 2024 році зафіксовано обмежену кількість свідчень на користь того, що міжнародні актори спрямовують свої зусилля на збільшення підтримки й зміцнення національного лідерства (показник знизився з 1,3 до 1,0). Це викликає занепокоєння, оскільки лідерство визнано ключовим компонентом ефективних зусиль із локалізації. Тим не менш, існують переконливі докази того, що міжнародні актори поважають керівні структури в країні та співпрацюють із ними. Як підкреслюють численні дослідження, лідерство і фінансування часто взаємопов'язані, і це дослідження виявило лише незначний прогрес у цих сферах.

Як було зазначено раніше, кількість партнерських угод, які має українська організація, впливає на доступ до ресурсів та участь у процесах ухвалення рішень. Такий самий взаємозв'язок спостерігається і щодо контактів та безпосередньої взаємодії з іноземними акторами (Рисунок 13). Певний прогрес спостерігається лише в групі організацій із середньою кількістю партнерств (3–5 партнерств): якщо у 2023 році про безпосередні зустрічі з іноземними партнерами повідомили 55% респондентів з цієї групи, то в 2024 році цей показник зріс до 70%. Таким чином, за частотою зустрічей ця група наблизилася до найбільших організацій із найбільшою кількістю партнерств.

Що ж до організацій із найменшою кількістю партнерств (до 2), то частота їхніх зустрічей з іноземними колегами залишилась на рівні базового заміру, що становить близько 40% з урахуванням похибки вимірювання. Дані опитування 2024 року не показали значних змін у кількості зустрічей з іноземними партнерами, що загалом відповідає результатам 2023 року. Понад третина респондентів не мала жодних зустрічей з інституційними донорами, і лише 22% мали 5 чи більше зустрічей за останні 6 місяців.

¹² IASC (2021) [Guidance on Strengthening Participation, Representation and Leadership of Local and National Actors in IASC Humanitarian Coordination Mechanisms](#).

Рисунок 13. Частка організацій, які за останні 6 місяців безпосередньо зустрічалися з міжнародним/іноземним партнером 5 чи більше разів (Національні актори за кількістю партнерств)

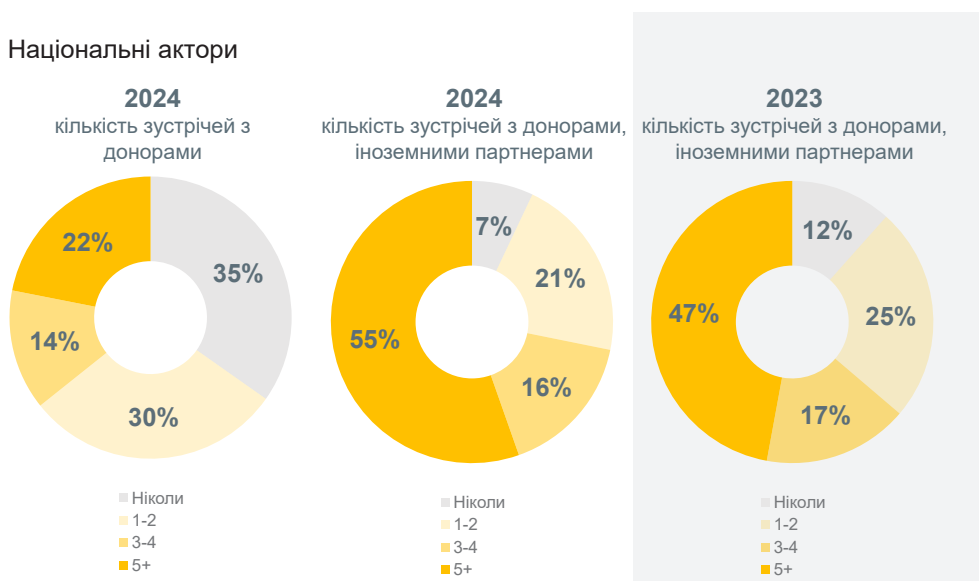
Скільки разів за останні шість місяців ваша організація безпосередньо зустрічалася з іноземним партнером?

Серед тих, хто найчастіше зустрічався з інституційними донорами, переважають найбільші національні актори з найбільшою кількістю партнерств: 45% із них провели 5 чи більше зустрічей. Натомість серед організацій з найменшою кількістю партнерств лише 12% респондентів повідомили про таку частоту зустрічей. Також викликає занепокоєння той факт, що понад половина місцевих організацій, які мають 2 партнерства чи менше, не зустрічалися з жодним інституційним донором протягом 6 місяців перед опитуванням.

Рисунок 14. Кількість зустрічей (Національні актори)

Скільки разів за останні шість місяців ваша організація безпосередньо контактувала з інституційним донором?

Таблиця 2. Кількість зустрічей з інституційними донором залежно від кількості міжнародних партнерств у національній організації

	До 2 партнерств	3–5 партнерств	6+ партнерств
0 (жодного разу)	53%	25%	12%
1–2 зустрічі за останні 6 місяців	27%	36%	22%
3–4 зустрічі за останні 6 місяців	8%	17%	20%
Понад 5 зустрічей за останні 6 місяців	12%	22%	45%

Варто зазначити: міжнародні актори вважають, що сприяють прямим контактам між місцевими партнерами та донорами. У 2023 році про це заявили 85% респондентів із підгрупи міжнародних організацій, а в 2024 році цей показник знизився до 73 %. Вочевидь, ці зусилля або недостатні, або спрямовані лише на великі й досвідчені національні гуманітарні організації.

Запитання: Чи підтримуєте ви зустрічі національних організацій у прямій взаємодії з донорами?

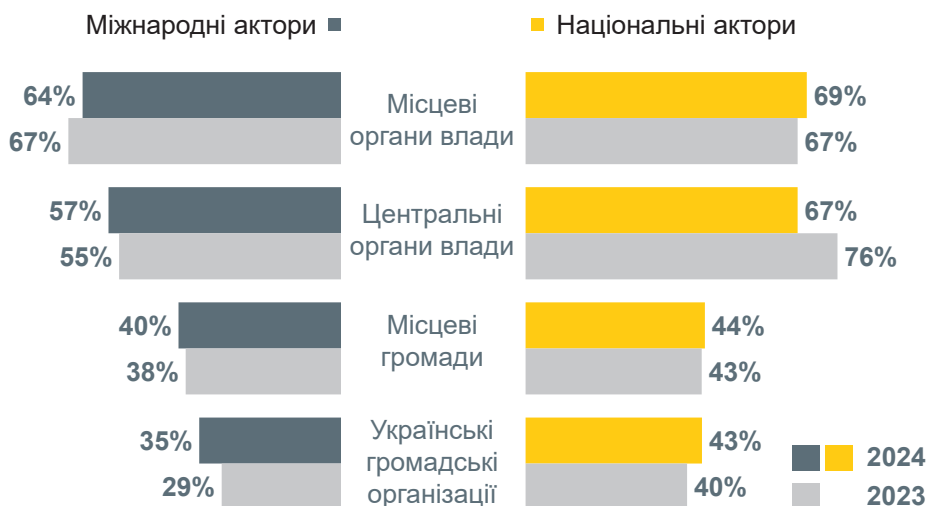
ГІ 11: «Ми робимо, що можемо. Спосіб, у який ми отримуємо фінансування, означає, що ми не маємо багато контактів з донорами в Україні. Але частина нашої стратегії і частина наших планів полягає в тому, щоб використовувати нашу позицію міжнародного актора, який визнається донорами, щоб спробувати полегшити комунікацію і зробити наших партнерів більш помітними для донорів».

Міжнародний актор

Одним із показників прогресу локалізації в сфері лідерства є оцінка ролі національного уряду в ухваленні рішень під час надзвичайних гуманітарних ситуацій в Україні. Значної динаміки в оцінці такої ролі не спостерігається (Рисунок 15): національні організації схильні приписувати національному уряду більшу значущість, ніж міжнародні актори. Втім, серед національних організацій сприйняття лідерської ролі центрального уряду трохи знизилася — з 76% у 2023 році до 67% у 2024 році. Частка міжнародних акторів, які визнають лідерську роль українського уряду, майже не змінилася і становить 55–57% у 2023–2024 роках відповідно.

Рисунок 15. Управління процесом ухвалення рішень

Як Ви вважаєте, як часто згадані нижче місцеві та національні стейкхолдери/зацікавлені сторони мають вирішальне слово у прийнятті рішень у випадку надзвичайних гуманітарних ситуацій в Україні? (% відповідей «завжди» і «переважно»)

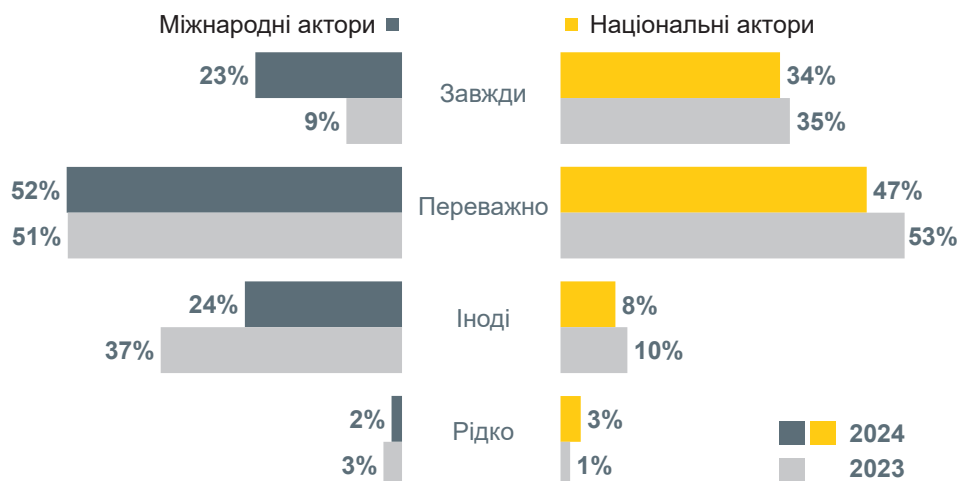

Обидві групи респондентів (національні і міжнародні організації) майже однаково оцінюють переважну лідерську роль місцевих органів влади; ці оцінки залишилися на рівні 2023 року. Аналогічно, оцінки лідерської ролі місцевих громад та українських громадських організацій також залишилися незмінними — їхні оцінки значно нижчі, ніж оцінки органів влади, і залишаються такими другий рік поспіль. Утім, позитивним трендом можна вважати зростання визнання лідерської ролі українських НУО серед міжнародних акторів. Можливо, це пов'язано з обсягом накопичених знань і досвіду серед міжнародних організацій та більш видимими національними ініціативами.

Іншим важливим чинником оцінки прогресу локалізації в сфері лідерства є визнання і повага з боку міжнародних партнерів до вимог, адміністративних процедур і механізмів управління державних установ, з якими вони співпрацюють. У 2024 році спостерігається прогрес з боку міжнародних організацій: якщо в 2023 році лише 9% представників міжнародних організацій зазначили, що міжнародні/іноземні актори «завжди» поважають і співпрацюють з лідерськими структурами та механізмами в країні, то в 2024 році цей показник зріс у 2,5 рази, до 23% (Рисунок 16).

Рисунок 16. Повага до керівництва країни

Як Ви думаєте, чи поважають міжнародні/іноземні організації вимоги державних установ, адміністративні процедури та механізми управління в Україні, та працюють згідно з ними?

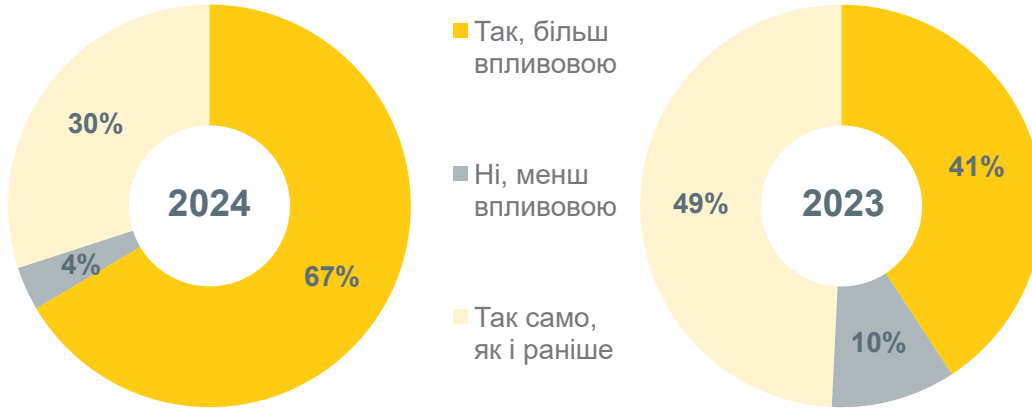
Щоб оцінити зростання впливовості НУО, національним акторам було поставлено запитання про те, чи стали місцеві організації більш впливовими в процесах ухвалення рішень на місцевому рівні в 2023 році (в першій хвилі опитування — після повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року) (Рисунок 17). Дві третини національних акторів зазначають, що їхня організація стала впливовішою. Частка респондентів, які свідчать про зростання впливу, суттєво зростає — з 41% у 2023 році до 67% у 2024 році.

Цікаво, що більшість національних НУО незалежно від їхнього досвіду чи географічного охоплення зазначають зростання впливу. Проте чітко простежується залежність динаміки зростання впливу від розміру організації. Навіть серед мікроорганізацій з кількістю співробітників до 5 понад половина (53 %) відзначають зростання впливу. Серед організацій, де працює понад 6 співробітників, про зростання впливу свідчать близько 80% респондентів. Зауважмо, що основна кореляція з впливом на політику для національних організацій походить від покращення в операційному плані. Фінансування й кадрове забезпечення також тісно пов'язані зі впливом організації.

Рисунок 17. Повноваження (Національні актори)

Чи відчуваєте ви, що ваша організація стала більш впливовою у прийнятті рішень на місцевому рівні в Україні в 2023 році?

Національні актори

Таблиця 3. Оцінка динаміки зростання впливовості національних організацій на місцевому рівні за кількістю співробітників

	5 чи менше співробітників	6–50 співробітників	50+ співробітників
Організація стала більш впливовою	55%	76%	81%
Організація стала менш впливовою	5%	1%	3%
Організація є так само впливовою, як і раніше	40%	23%	16%

Фото надане Агентством ООН у справах біженців в Україні

КООРДИНАЦІЯ ТА ВЗАЄМОДОПОВНЮВАНІСТЬ

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

загальна оцінка локалізації у сфері координації фактично залишилася на рівні 2023 року (зростає з 1,9 до 2,0 балів).

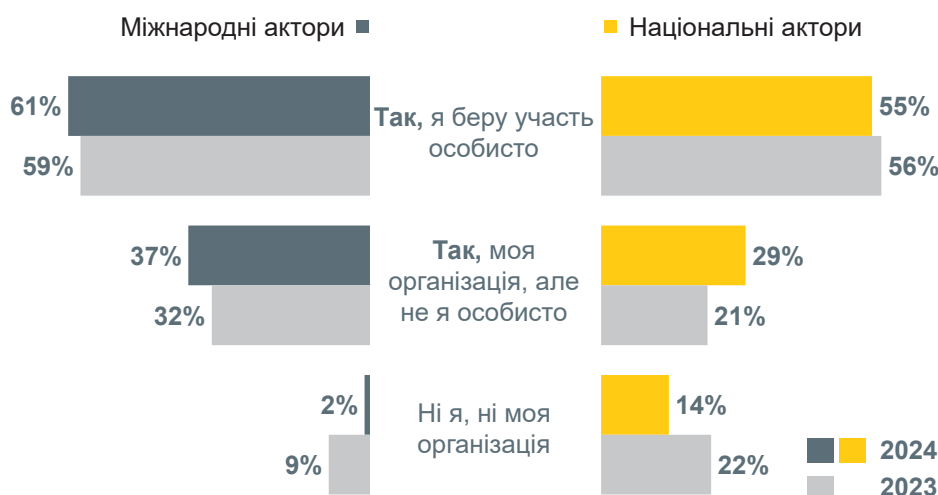
Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Національне представництво й участь у координаційних форумах і зустрічах	1,8	2,0
Чітко визначені можливості міжнародних акторів, які доповнюють можливості місцевих і національних акторів у гуманітарному реагуванні ¹³	2,0	2,0

Важливість координації дій у гуманітарному реагуванні важко переоцінити, особливо у контексті довгострокового відновлення. Взаємодоповнюваність, уникнення дублювання та забезпечення балансу між діями місцевих і міжнародних акторів є ключовими чинниками ефективності й результативності гуманітарного реагування.

Більше акторів, як міжнародних, так і національних організацій, беруть участь у координаційних зустрічах в межах гуманітарної відповіді в Україні (Рисунок 18). Хоча участь національних організацій зростає, вони досі відстають від міжнародних організацій.

Рисунок 18. Участь у координаційних зустрічах

Запитання: Чи берете ви/ваша організація участь у міжнародних та національних координаційних форумах і зустрічах як кластери?

У замірі базового рівня локалізації було виявлено прямий зв'язок між кількістю партнерів, які має організація, та рівнем її участі в координаційних форумах. Цей зв'язок зберігається і в поточному замірі прогресу локалізації. Наприклад, у 2023 році 34% національних організацій з найменшою кількістю іноземних партнерств (2 або менше) не мали досвіду участі в координаційних зустрічах. У 2024 році цей показник змінився лише незначно і становив 29%.

¹³ Показник оцінювався тільки на базі якісного опитування ключових інформантів.

В поточному замірі також було проаналізовано рівень активності національних організацій залежно від регіону діяльності (кількість областей, які покриває організація) та розміру організації (кількість співробітників). Аналіз показав: що більша географічна сфера діяльності організації, то вищий рівень її залученості до координаційних механізмів. Так, серед організацій, які діють у 4 чи більше областях, рівень участі в координаційних форумах становить 97% (лише 3% не беруть участь). Серед організацій, що покривають 2–3 області, рівень залученості становить 89%, а серед тих, хто діє в межах однієї області, – 75%. Аналогічна кореляція спостерігається і за розміром організації: найбільші організації на 99% залучені до координаційних механізмів, в той час як найменші — лише на 79%. Таким чином, менші й місцеві національні організації менш схильні брати участь у координаційних зустрічах, а також є менш помітними у координаційних зусиллях порівняно з іншими.

Таблиця 4. Участь у координаційних форумах за профілем національної організації

	За кількістю партнерств			За регіоном діяльності			За кількістю співробітників (розміром)		
	До 2 партнерств	3–5 партнерств	Понад 6 партнерств	Одна область	2–3 області	Понад 4 області	5 чи менше співробітників	6–50 співробітників	Понад 50 співробітників
Беруть участь особисто	52%	56%	60%	52%	63%	57%	50%	66%	57%
Беруть участь організації	19%	39%	38%	23%	26%	41%	30%	27%	42%
Не беруть участі	29%	6%	2%	25%	11%	3%	21%	7%	1%

З точки зору ступеня участі різних організацій у різних форумах, профіль національних акторів наблизився до профілю міжнародних організацій: трохи більш як 40% і національних, і міжнародних акторів повідомили, що беруть участь однаковою мірою як у міжнародних, так і в національних координаційних форумах. Для порівняння, у 2023 році цей показник становив 33% серед міжнародних організацій і 55% – серед національних. Утім, існує певний дисбаланс у рівні участі національних і міжнародних організацій у різних форумах.

Національні організації, як і раніше, більшою мірою залучені до участі в національних координаційних зустрічах, тоді як міжнародні організації – в міжнародних (Рисунок 19). Наприклад, 33% національних організацій заявили, що беруть участь виключно чи переважно в національних координаційних зустрічах, що є аналогічним показнику 2023 року (32%). Водночас, майже така ж частка міжнародних організацій (35%) беруть участь виключно чи переважно в міжнародних форумах. З 2023 року ми спостерігаємо зростання участі міжнародних організацій у національних координаційних механізмах (у 2023 році цей показник становив 57%).

Що ж до рівня залученості національних організацій у національні та міжнародні координаційні механізми, то спостерігається, що більші організації з більшою кількістю партнерств і широким регіональним охопленням частіше беруть участь як у національних, так і в міжнародних форумах на однаковому рівні. Натомість менші організації, незалежно від критеріїв, більш схильні до участі переважно в національних форумах. Це підкреслює, що рівень участі в міжнародних координаційних механізмах зростає з розміром і масштабом діяльності організації. Лише найбільші національні організації за рівнем участі у міжнародних форумах наближаються до міжнародних акторів: близько третини таких організацій беруть участь переважно чи виключно у міжнародних форумах.

Рисунок 19. Участь у форумах

Запитання: У яких форумах — національних чи міжнародних — ви найчастіше берете участь?

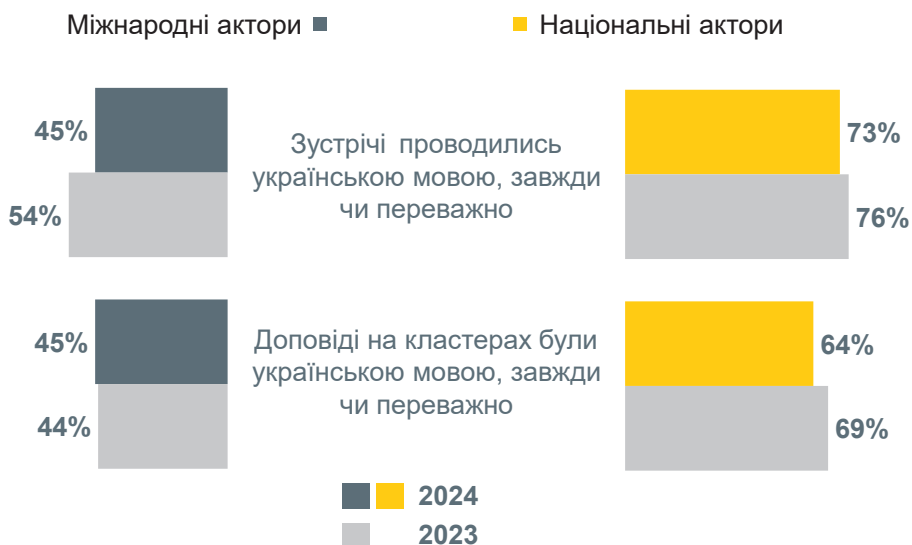
Таблиця 5. Типи координаційних форумів за профілем національної організації

	За кількістю партнерств			За регіоном діяльності			За кількістю співробітників (розміром)		
	До 2 партнерств	3–5 партнерств	Понад 6 партнерств	Одна область	2-3 області	Понад 4 області	5 чи менше співробітників	6–50 співробітників	Понад 50 співробітників
Переважно чи виключно національні форуми	39%	34%	20%	50%	44%	19%	46%	32%	17%
Однаковою мірою національні та міжнародні форуми	42%	42%	63%	40%	32%	58%	38%	46%	52%
Переважно чи виключно міжнародні форуми	18%	23%	16%	10%	24%	23%	16%	22%	31%

Враховання мовного фактору на координаційних зустрічах є важливим показником прогресу локалізації. Хоча більшість респондентів повідомляють про використання української мови на координаційних зустрічах в Україні, загальний рівень цього показника не змінився порівняно з минулим роком (Рисунок 20). У 2023 році частка представників національних організацій, які відзначали наявність українського перекладу на зустрічах, становила 76% для мови зустрічей і 69% для мови доповідей. У 2024 році ці показники зменшилися до 73% і 64% відповідно (різниця 3–5 в.п. перебуває в межах статистичної похибки вимірювання). Це дещо неочікувано і, можливо, є результатом більшої кількості координаційних зустрічей, ширшого географічного охоплення чи більш спеціалізованих і технічних зустрічей.

Рисунок 20. Українська мова на координаційних зустрічах

Поділіться, будь ласка, своїми враженнями від кластерних зустрічей та інших міжнародних форумів:

Хоча участь національних і міжнародних акторів у координаційних механізмах і наявність інструментів для подолання мовного бар'єру є важливими чинниками прогресу локалізації в сфері координації та взаємодоповнюваності, важливо, щоб українські організації були почуті на зустрічах чи форумах. У 2024 році відзначається деякий прогрес у цьому напрямку серед національних організацій (Рисунок 21). Частка респондентів, які повідомили, що їхні ідеї та пропозиції були почуті на координаційних форумах завжди або переважно, зросла до 61%. Натомість частка національних акторів, які відзначають, що їхні голоси чують іноді чи рідко, зменшилася з 49% до 37%. У 2024 році також спостерігається злам тренду, за яким голоси малих організацій із невеликою кількістю партнерств рідше чули на форумах (Рисунок 23). Як зазначалося раніше, малі НУО рідше беруть участь у координаційних механізмах, але для тих, хто все ж долучається, шанси бути почутими зросли.

Рисунок 21. Участь у форумах

Ваші ідеї чи ідеї та пропозиції вашої організації були почуті

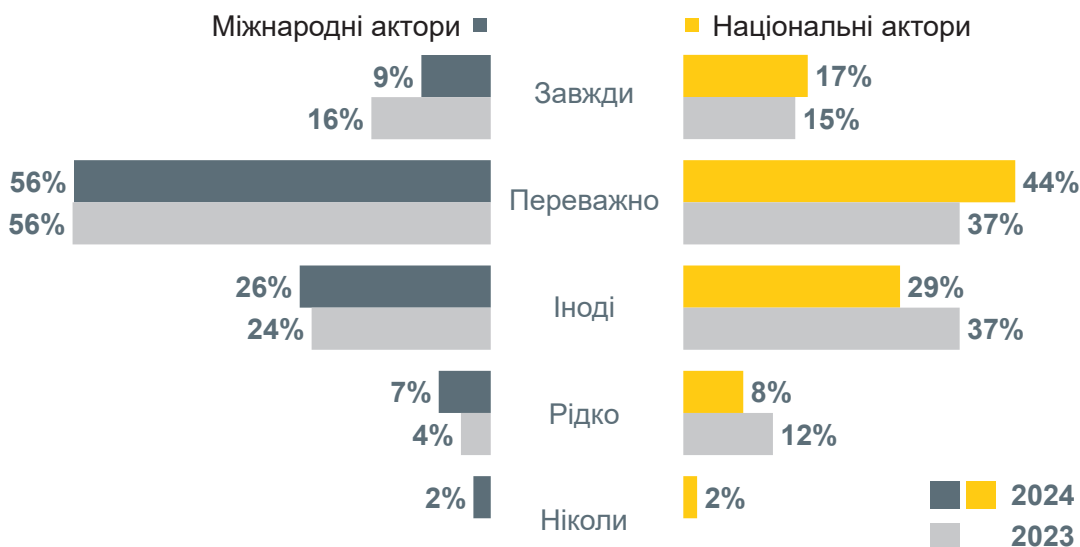
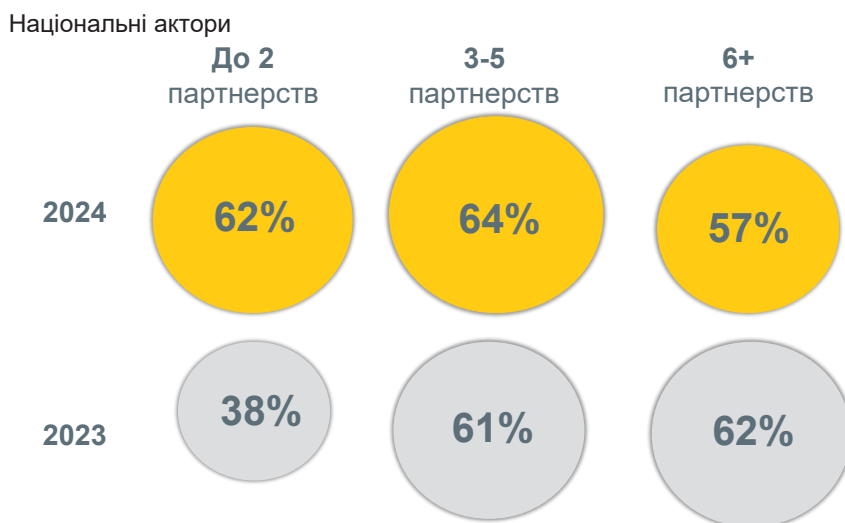

Рисунок 22. Участь у форумах (Національні актори за кількістю партнерств, % відповідей «Завжди» і «Переважно»)

Ваші ідеї чи ідеї та пропозиції вашої організації були почуті

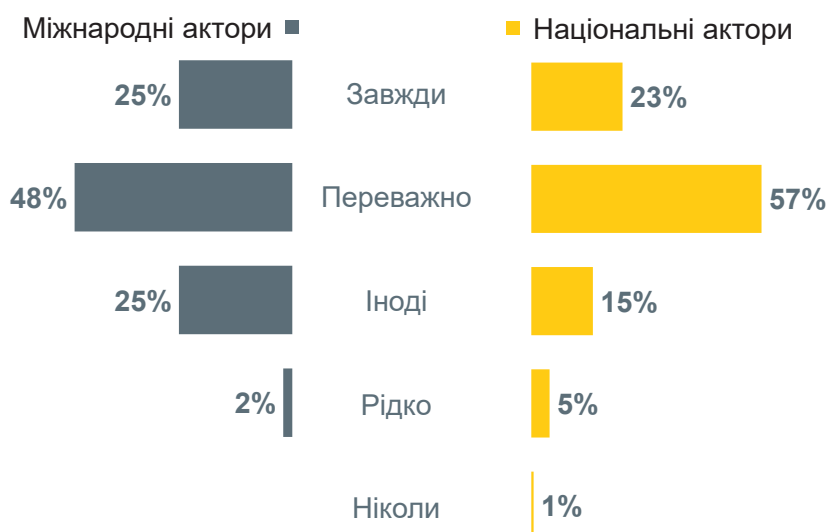

Загалом як національні, так і міжнародні актори погоджуються, що міжнародні організації визнають роль своїх місцевих партнерів під час поширення інформації про діяльність і результати проектів. Це стосується комунікації з донорами, координації з іншими суб'єктами, звітності, соціальних мереж тощо (Рисунок 23). Однак більшість респондентів обрала відповідь «переважно», що вказує на те, що визнання ролі локальних партнерів досі не стало рутинною практикою у звітності та комунікаціях.

Цікаво, що представники міжнародних організацій виявляють більшу критичність щодо себе: 27% з них зазначили, що визнають роль місцевих партнерів «іноді» або «рідко». Натомість серед респондентів національних організацій частка таких відповідей становила 21%.

Рисунок 23. Визнання ролі місцевих партнерів

Міжнародні організації відзначають роль своїх місцевих партнерів під час поширення інформації про діяльність та результати проектів у спілкуванні з донорами та під час координації з іншими суб'єктами, у звітах, у соціальних мережах тощо.

Інформація щодо необхідності уникнення дублювання ролей і сфер відповідальності не збиралася в межах кількісного опитування. Проте в процесі спілкування з ключовими інформантами було отримано значну кількість свідчень про загальне розуміння взаємодоповнюваності ролей. Водночас звучали й критичні зауваження, які вказують на необхідність для донорів більше зосереджуватися на комунікації з місцевими партнерами і встановленні зв'язку з регіоном, що отримує допомогу.

Запитання: Як ви вважаєте, чи мають місцеві, національні й міжнародні актори однакове розуміння взаємодоповнюваності ролей?

ПІ 7: «Є міжнародні організації, які самі себе сприймають як суперекспертні і носії цивілізації для світу, куди вони прийшли допомагати. А іноді українські організації мають комплекс меншовартості і не розуміють, наскільки вони важливі. Наскільки без них ця міжнародна організація просто не сталася би і не була б тут. Тут момент, щодо якого прогалина в комунікації, над якою треба працювати і пояснювати маленьким організаціям, що вони мають більше прав, ніж уявляють».

Міжнародний актор

ПІ 19: «Напевно, ні. Тому що на даний момент у кластерах національні актори є лише учасниками, і вони ще не є координаторами у цьому кластері... Я думаю, що це та сфера, де національні організації можуть взяти на себе ширшу лідерську роль. Нам потрібно мати національних координаторів кластерів».

Міжнародний актор

ПІ 1: «Їхнє розуміння того, що нам потрібно, прямо залежить від кількості часу, яку вони з нами спілкуються. Донор, який пропонує грантову програму, за якою ми пропонуємо проект, щодо якого ми спільно вирішуємо активності, скоріше за все, так само спілкується з іншими грантоотримувачами, і тому він у контексті всіх громад, з якими працює, і всіх проблем, які є, тому що комунікація відбувається весь час і вона безпосередня. А донор, який не пріоритизує комунікацію з грантоотримувачами і зв'язок із регіоном, який отримує допомогу, прописуватиме грантові програми, що вони хочуть підтримувати ЛГБТ на окупованих територіях. Я думаю, що в принципі якщо у донорів немає якогось аналізу потреб, то вони не будуть знати точно, що потрібно».

Національний актор

Фото надане Схід SOS

ФІНАНСУВАННЯ

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

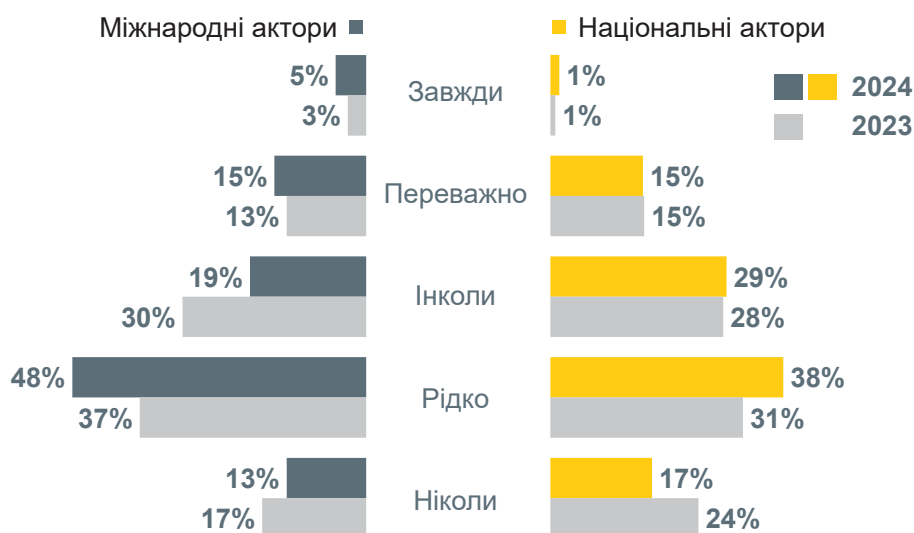
загальна оцінка локалізації у сфері фінансування залишилася на рівні 2023 року (0,9 — 1,1 бала; обмежена кількість свідчень)

Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Місцеві й національні актори мають доступ до прямого фінансування без перешкод або з обмеженими перешкодами	0.0	0.3
Збільшення обсягу гуманітарного фінансування місцевих і національних акторів	1.8	1.7
Місцеві й національні актори мають більше повноважень ухвалювати рішення з фінансових питань	1.0	1.2

Докази свідчать про незначне покращення у сфері фінансування, хоча загалом це залишається слабким місцем, що стримує ефективність локалізації й реагування на місцевому рівні. Як зазначалося раніше, зв'язок між сферами фінансування і лідерства, а також прогрес у цих сферах є тісно взаємопов'язаними. Сила й можливість відігравати ключову лідерську роль в українському гуманітарному реагуванні часто залежать від доступу до фінансування. Якість фінансування є такою ж важливою, як і його кількість.

Рисунок 24. Справедливість фінансування

Місцеві та національні організації отримують достатнє фінансування на рівні з міжнародними¹⁴.

У межах гуманітарного реагування в 2024 році місцеві й національні організації мають дещо полегшений доступ до прямого фінансування, хоча ця сфера залишається проблемною. Розподіл фінансових ресурсів між міжнародними та національними організаціями залишається незбалансованим на користь міжнародних, що багато хто вважає несправедливим. Крім того,

¹⁴ У 2023 році у запитанні було використано формулювання «справедливе та пропорційне фінансування».

«недосконалі фінансові системи заважають точному відстеженню та звітності коштів для місцевих і національних суб'єктів», що створює прогалини в загальній прозорості та ускладнює проведення повноцінного аналізу¹⁵.

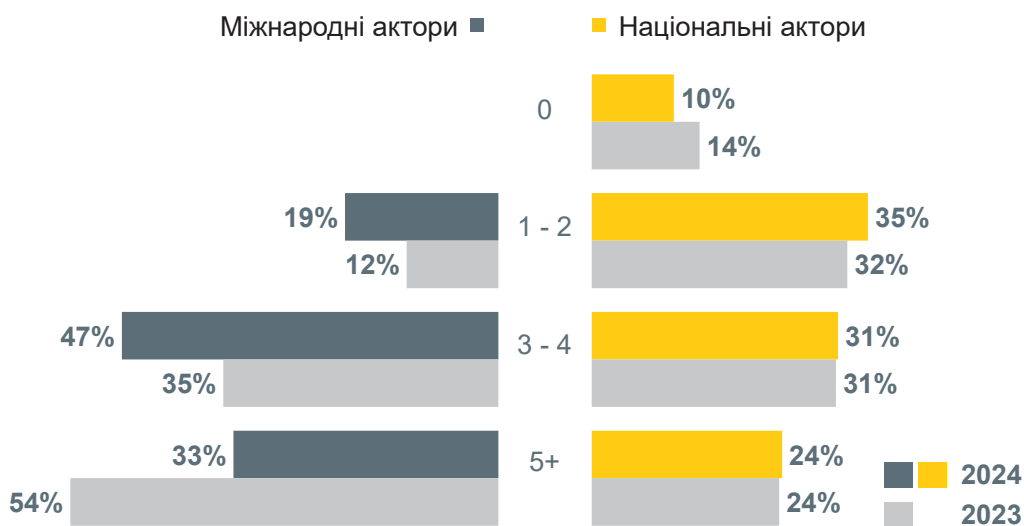
Лише малий відсоток національних та міжнародних організацій вважає поточну ситуацію з фінансуванням справедливою й пропорційною, тож значних змін у цій сфері після вимірювання базового рівня гуманітарної локалізації 2023 року не відбулося. Зокрема, частка респондентів, які оцінили процес фінансування як «справедливий і пропорційний», у 2023 році становила близько 16–17% як серед міжнародних, так і національних організацій. У 2024 році ці показники залишилися на схожому рівні — 17–19% відповідно.

Розподіл відповідей, пов'язаних із джерелами фінансування, також залишається дуже схожим на розподіл 2023 року (див. Рисунок 25).

Під час аналізу фінансової стабільності в різних секторах виділяється лише сектор Координації та управління місцями тимчасового проживання, де суб'єкти, що працюють у цій сфері, демонструють вищий рівень фінансової стабільності.

Рисунок 25. Джерела фінансування

Скільки приблизно джерел фінансування гуманітарної діяльності має ваша організація?

Ситуація з міжнародними організаціями значно краща, оскільки більшість із них мають кілька джерел фінансування. Проте відбулося певне погіршення: частка респондентів, які мають понад 5 джерел фінансування, знизилася з 54% до 33%, тоді як кількість тих, хто має 3–4 джерела, зросла з 35% до 47%.

Хоча такий розподіл фінансування вважається несправедливим, зміни відбуваються дуже повільно. Ключові інформанти підтвердили, що у цій сфері відсутній видимий прогрес.

Запитання: Чи вважаєте ви, що національні актори отримують справедливу частку фінансування порівняно з міжнародними?

ГІ 1: «Мені відомі випадки, коли міжнародні на своє адміністрування забирають більше, ніж частка виходить на реальну допомогу. Тобто, наприклад, 70% від реальної суми йде на адміністрування цього всього скопу, а 30% — це от реальна допомога».

Національний актор

¹⁵ IASC (2024) *Localisation learning space: progressing towards 25% direct funding to local and national actors*.

ГІ 11: «Міжнародне товариство взяло на себе зобов'язання Великої угоди, згідно з якою 25% має йти місцевим і національним організаціям, а ми дуже далекі від цього».

Міжнародний актор

Як варіант відповіді на запитання, що має робити національна організація, щоб отримати пряме і справедливе фінансування від донорів, респонденти глибинного опитування зазначили, що така можливість існує лише теоретично і переважно для найбільших організацій. При цьому, зважаючи на те, що серед респондентів кількісного опитування більшість складають малі НУО (3/4 мають до 20 співробітників), для них ця можливість залишається недосяжною навіть теоретично.

ГІ 1: «Теоретично можемо, але наразі не отримуємо. Якщо ми будемо масштабуватися, і ідеально здавати свою звітність, і будувати дружні стосунки... Станемо фондом Притули, наприклад. То тоді можемо. Мабуть, треба до левела якогось дійти».

Національний актор

Водночас, попри труднощі, обсяги фінансування більшості організацій зросли, а частка національних організацій, які повідомили про покращення фінансування, підвищилася з 62% до 67%. (Рисунок 26).

Рисунок 26. Організаційні зміни після повномасштабного вторгнення

Які зміни у вас відбулися? Будь ласка, оцініть зміни в кожній сфері:

Національні актори

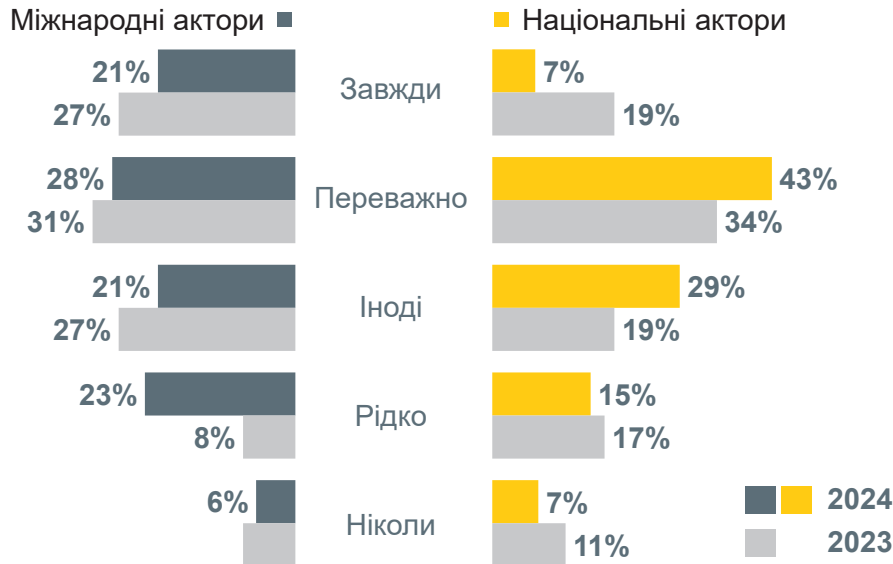
Що ж до доступу до бюджетів проєктів і фінансових звітів, то частка позитивних відповідей від міжнародних організацій зменшилася з 58% до 49%, що свідчить про зростання їхньої закритості в цьому питанні (Рисунок 27).

Дані кількісного опитування підтверджуються свідченнями ключових інформантів. Хоча інформація про бюджети й фінансові звіти може бути доступною, це часто можливо лише за спеціальним запитом. В результаті, можливості національних партнерів впливати на рішення щодо фінансових питань залишаються вкрай обмеженими.

Рисунок 27. Спільний доступ до бюджетів проектів і фінансових звітів

Національні актори: Наші міжнародні/іноземні партнери надають моїй організації доступ до повних проектних пропозицій, бюджетів проектів і фінансових звітів

Міжнародні актори: Ми ділимося з нашими місцевими/національними партнерами повними проектними пропозиціями, бюджетами проектів і фінансовими звітами

Запитання: Чи надають ваші міжнародні партнери вашій організації доступ до бюджетів проектів і фінансових звітів?

ГІ 6: «Ні, такого в нас не було. Надають звітність по діяльності, надають звітність по тому, з ким вони партнеряться, які проекти роблять, але внутрішньою кухнею, зарплатами і так далі, ну, там бюджетами проектів — ні. Ну, ми і запитів таких не робили».

Національний актор

ГІ 9: «Лише по запиті. Оскільки ми міжнародна гуманітарна організація, на нашому міжнародному сайті є інформація про наш фінансовий стан. В українського відділення сайту немає і такої інформації в публічному доступі немає. По запиті ми таку інформацію можемо надати. Ми проводимо щорічний зовнішній аудит, і висновок може бути наданий за вимогою. Такі самі документи ми надаємо по запиті наших донорів, коли проходимо акредитацію».

Міжнародний актор

ГІ 12: «Ні, тому що звіти, які ми отримуємо, це в основному кількість людей, яким надали допомогу, і гроші, які їм перерахували. І ця інформація доступна для всіх. Ви можете зайти на інформаційну панель робочої групи, відфільтрувати за своєю організацією і побачити кількість людей. І суму, яку вони розподіляють. Більше того, ми не збираємо таку інформацію».

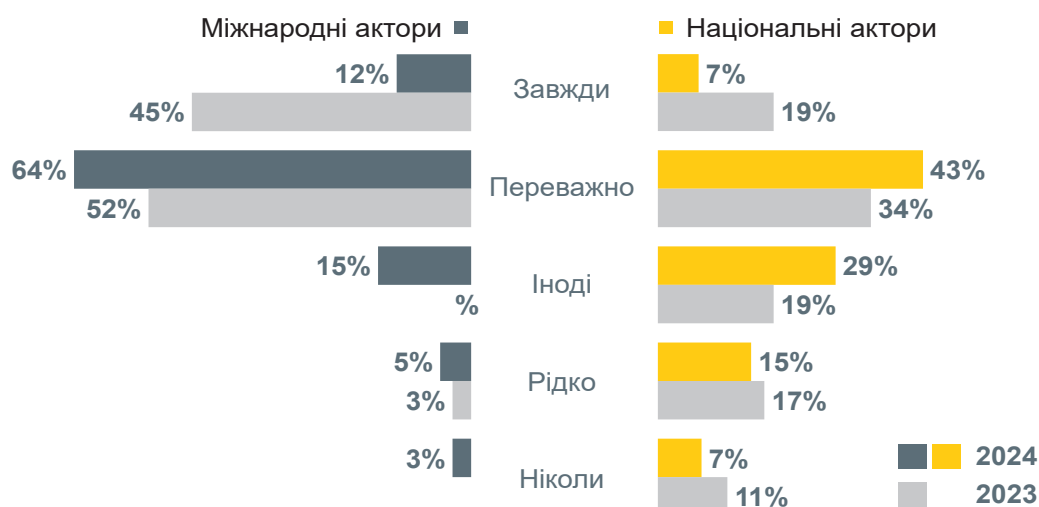
Міжнародний актор

Також тривожна динаміка спостерігається серед міжнародних організацій у самооцінці фінансової стабільності: якщо в 2023 році майже всі учасники опитування (97%) відзначили фінансову стабільність своїх організацій, то в 2024 році частка позитивних відповідей зменшилася до 76%.

Що стосується національних організацій, то їхня оцінка власної фінансової стабільності залишилася без змін. Як і в першій хвилі заміру базового рівня локалізації, лише половина респондентів вважає свої організації фінансово стабільними.

Рисунок 28. Фінансова стабільність

Ваша організація є фінансово стабільною

Фінансова стабільність національних організацій статистично корелює з кількістю угод про партнерство: організації, що мають більше партнерств, почуваються впевненіше у фінансових питаннях. (Рисунок 29). Варто зазначити, що впевненість організацій з мінімальною кількістю партнерств зростає: якщо в 2023 році лише 31% вважали себе фінансово стабільними, то в 2024 році ця частка зростає до 45%. Водночас впевненість організацій, що мають 3–5 та 6 і більше партнерств, знизилася. У 2023 році 69% організацій із середньою кількістю партнерств і 82% з великою кількістю партнерств вважали себе фінансово стабільними, тоді як у 2024 році ці показники знизилися до 50% та 69% відповідно. Багато великих організацій швидко вирости протягом останніх двох років у аспектах фінансування, партнерств, персоналу й освоєння нових секторів за межами їхньої основної компетенції, що виявилось важко підтримувати в довгостроковій перспективі.

Рисунок 29. Фінансова стабільність

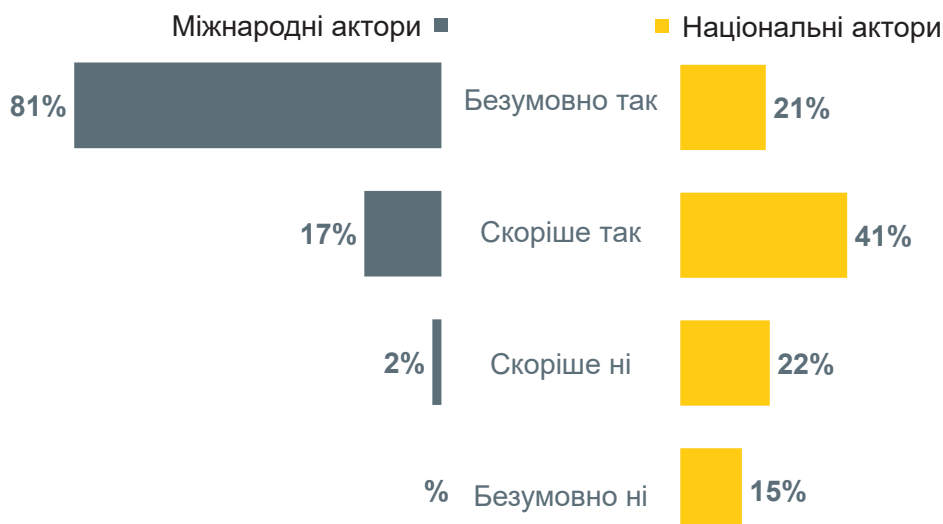
Ваша організація є фінансово стабільною (Національні актори за кількістю партнерств, % відповідей «Завжди» і «Переважно»)?

Цікаво, що національні організації часто виявляють надмірний оптимізм щодо своєї фінансової стабільності. Наприклад, лише 21% респондентів підтвердили, що «безумовно» мають операційний бюджет у банку на принаймні три місяці, ще 41% оцінили свою ситуацію як «скоріше позитивну» (Рисунок 30).

Рисунок 30. Операційний бюджет

Чи вважаєте ви, що ваша організація має операційний бюджет у банку принаймні на 3 місяці?

Виглядає так, що наявність бюджету на квартал дозволяє національним НУО вважати себе фінансово стабільними. Натомість, серед міжнародних організацій ситуація інша: хоча 81% мають безумовний операційний бюджет на найближчий квартал, лише 76% вважають свою організацію фінансово стабільною. Це підкреслює різницю у ситуаціях і перспективах між міжнародними та національними організаціями. Проте, враховуючи, що 37% національних організацій не мають чіткої інформації про те, як покрити витрати через три місяці, це має бути тривожним сигналом для всіх учасників гуманітарної допомоги в Україні.

Фото надане Швейцарською агенцією з розвитку та співробітництва

Фото надане Гуманітарною місією Проліска

Серед найменш захищених фінансово — малі організації: майже половина з них, які мають лише 1–2 партнерства, відповіли на запитання про наявність операційного бюджету в банку на принаймні з місяці негативно (Таблиця 6). Натомість мірою збільшення розміру організації та географічного охоплення її діяльності об'єктивний показник фінансової стабільності значно покращується.

Таблиця 6. Наявність операційного бюджету у банку принаймні на 3 місяці за профілем національної організації

	За кількістю партнерств			За регіоном діяльності			За кількістю співробітників (розміром)		
	До 2 партнерств	3–5 партнерств	Понад 6 партнерств	Одна область	2–3 області	Понад 4 області	5 чи менше співробітників	6–50 співробітників	Понад 50 співробітників
Безумовно так	13%	29%	33%	11%	20%	33%	17%	39%	53%
Скоріше так	40%	47%	50%	37%	39%	48%	31%	39%	42%
Скоріше ні	27%	19%	15%	26%	30%	12%	27%	16%	5%
Безумовно ні	21%	4%	2%	26%	11%	7%	24%	6%	0%

СПРОМОЖНІСТЬ

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

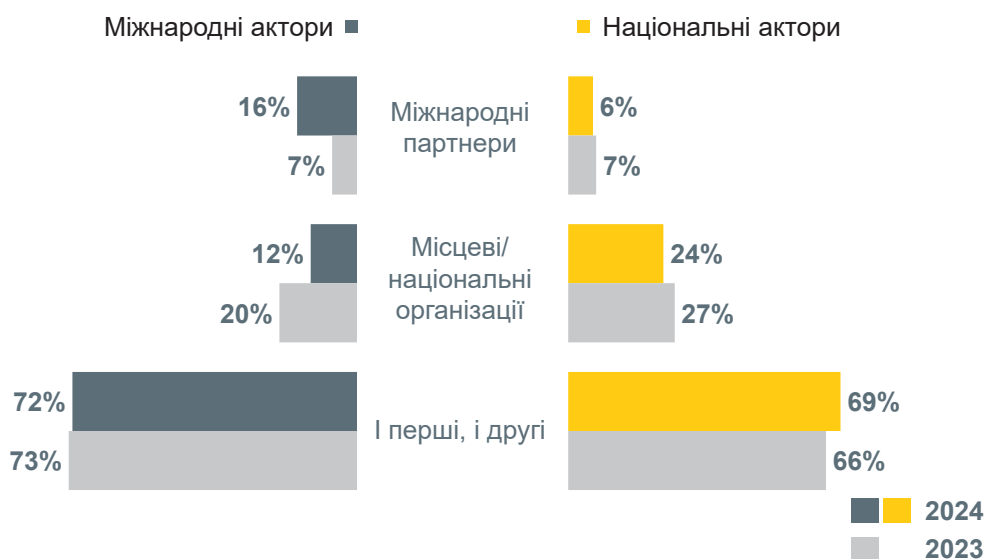
загальна оцінка локалізації у сфері спроможності залишилася на рівні базового заміру – 2,3 бала

Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Використання місцевого, національного та регіонального потенціалу є більшим, ніж використання міжнародного досвіду	3.0	2.5
Міжнародні актори не відсторонюють убік національних акторів у реагуванні на надзвичайні ситуації	1.7	2.0

Переважна більшість національних і міжнародних організацій зазначила, що потреби місцевих та національних організацій визначаються спільно, і у відгуках не спостерігається суттєвих змін порівняно з даними 2023 року (Рисунок 31).

Рисунок 31. Визначення потреб у зміцненні потенціалу

Хто визначає потреби місцевих і національних організацій?

Ключові інформанти підтверджують результати кількісного опитування. Вони відзначають, що для визначення потреб і надання подальшої підтримки використовують різноманітні методи оцінки.

Відповідаючи на запитання, чи діють міжнародні організації відповідно до пріоритетів національних акторів, 70% національних організацій зазначили, що міжнародні актори завжди чи переважно фокусуються на сферах зміцнення спроможності, яких потребують їхні українські колеги (Рисунок 32). Міжнародні організації все частіше заявляють, що надають пріоритет бажаним сферам розвитку потенціалу національних партнерів, що є позитивною зміною. Однак, хай як парадоксально, цифри для міжнародних і національних респондентів

показують протилежні тренди порівняно з базовим рівнем гуманітарної локалізації 2023 року, що може свідчити про різницю в сприйнятті бажаних напрямків зміцнення потенціалу.

Запитання: Хто визначає потреби в зміцненні потенціалу місцевих/національних акторів?

ГІ 6: «Та допомога, яка надавалась, надавалась по нашому запиту. Тобто або ми приходили і казали, що є ось така проблема запит, чи можемо ми звернутися, або іноді приходили самі донори і казали: слухайте, ми бачимо, що тут ось така ситуація, там, умовно, блекаут, давайте ми вам якусь додаткову допомогу виділимо для команди підтримки, sustainability вашої роботи».

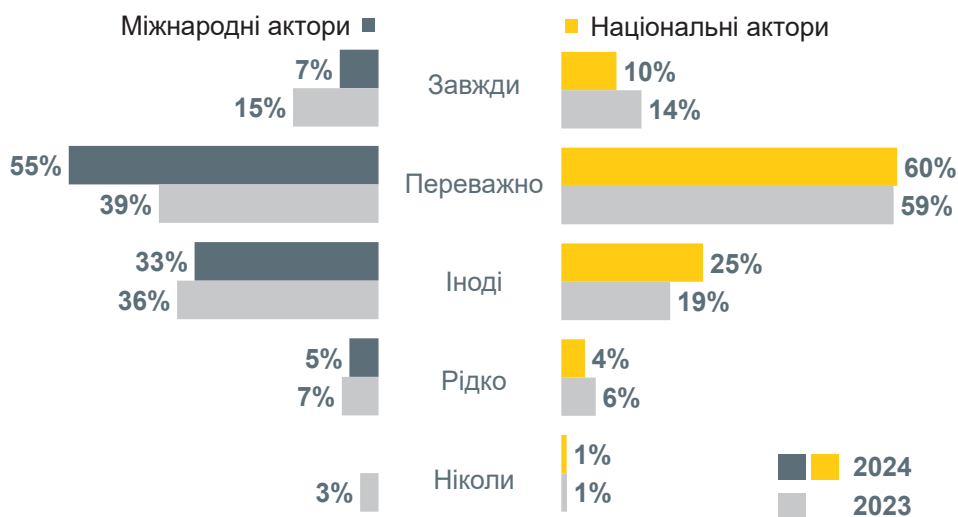
Національний актор

ГІ 19: «Це процес, який ми проходимо разом, тому у нас є інструмент оцінки, який ми робимо разом, і вони визначають потреби. І тоді це найдоцільніший спосіб зробити це...»

Міжнародний актор

Рисунок 32. Зміцнення потенціалу

Чи міжнародні/іноземні організації скеровують свої зусилля на зміцнення спроможності у тих сферах, що потребують їх місцеві та національні партнери?

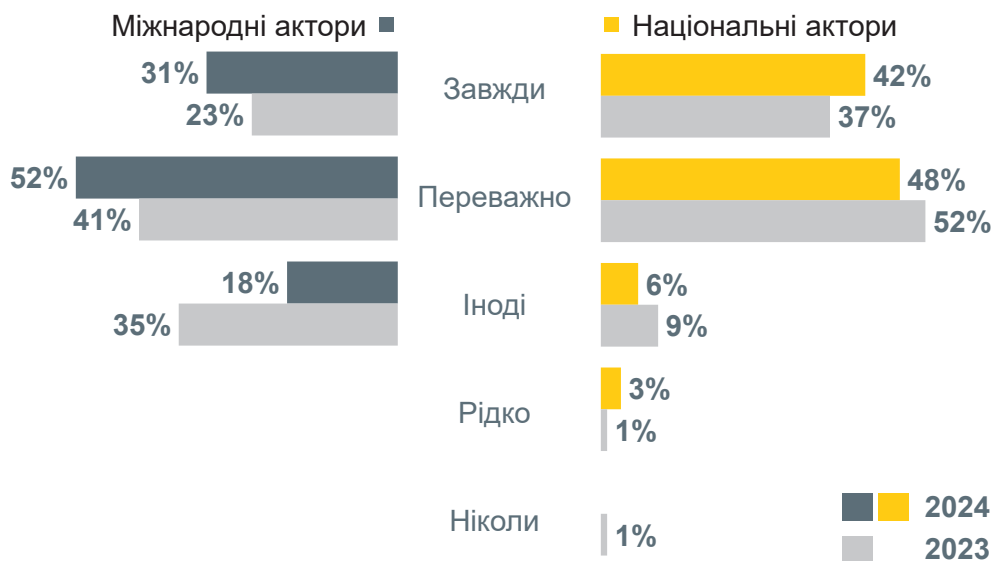

Що ж до цінності одержаної підтримки, то міжнародні організації у 2024 році оцінили свій вплив вище порівняно з першим заміром базового рівня локалізації. Якщо у 2023 році лише 64% респондентів зазначили, що потенціал місцевих партнерів постійно або здебільшого покращується, то у 2024 році так відповіли вже 83% представників міжнародних організацій (Рисунок 33).

Частка національних організацій, які вважають, що їхня спроможність зміцнюється завдяки підтримці міжнародних партнерів, залишається на рівні першого заміру: 89% у 2023 році, 90% у 2024 році.

Рисунок 33. Зміцнення потенціалу

Як на Вашу думку, чи зміцнюється спроможність місцевих і національних організацій завдяки міжнародній/іноземній підтримці?

Утім, ключові інформанти підкреслюють, що також існують негативні моменти, які потребують висвітлення та виправлення. Зокрема:

- Надання цільових ресурсів знань і навичок великим, розвиненим національним організаціям, які вже зверталися з проханнями щодо конкретних сфер зміцнення спроможності.
- Робота в умовах коротких термінів проектів, протягом яких команди національних організацій не мають достатньо часу для одержання необхідної підтримки з посилення спроможності через оперативні пріоритети.
- Уникнення повторюваних тренінгів. Оскільки деякі донори й посередники мають стандартизовані вимоги і приймають лише сертифікати від конкретних організацій, це може вимагати від місцевих і національних акторів проходити тренінги з одних і тих самих тем. Повторення того самого змісту тренінгів національними акторами призвело до запитань, таких як: «Коли ми закінчимо навчання?».

Запитання: На вашу думку, чи зміцнюється спроможність вашої організації завдяки міжнародній підтримці?

ГІ 4: «Є донори, які класно допомагають розробляти план і давати нам навчання. Єдина проблема, що дуже часто немає кадрів, які б класно давали ці тренінги на тому рівні, на якому нам треба. Тобто для початківців дуже багато є спеціалістів, класних тренінгів і програм. Для більш розвинених організацій — це прямо проблема. Тобто знайти класного тренера, який би відповів на наші питання вже, які точно сформульовані — це прямо біда!»

Національний актор

ГІ 6: «Не вистачає проектів на пів року — рік, щоб вони були сталими. Щоб команди в цей час не думали, де знаходити фінансування».

Національний актор

ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИК

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

загальна оцінка локалізації у сфері впливу на формування політик незначно зросла — з 0,7 до 0,8 бала (обмежена кількість свідчень)

Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Політики розробляються з урахуванням думки місцевого і загальнонаціонального населення, у тому числі думки громад	1.0	0.5
Національні актори визнаються ключовими зацікавленими сторонами в національних обговореннях політик і стандартів, які можуть мати значний вплив на їхнє життя ¹⁶	1.0	1.0
Місцеві й національні актори впливають на пріоритети донорів у країні, у тому на числі на розробку та впровадження програм	0.0	1.0

Частка респондентів, які заявили, що завжди або переважно мають можливість впливати на гуманітарну політику, знизилася з 22% до 20% серед національних акторів та з 43% до 33% серед міжнародних акторів (Рисунок 34). Хоча серед національних акторів падіння є помітнішим, їхній вплив на розробку та планування гуманітарної політики в Україні все ж залишається суттєво вищим, ніж вплив міжнародних організацій.

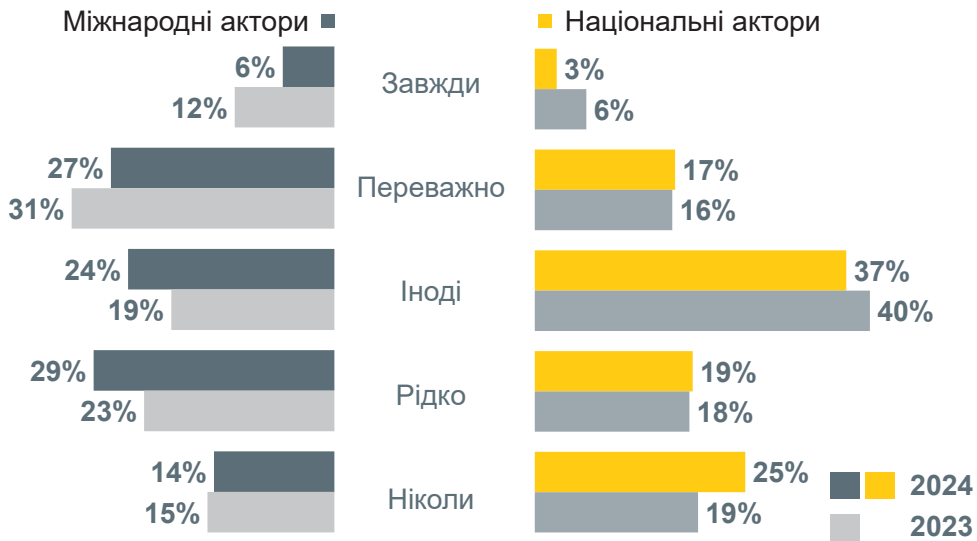

Фото надане Ресурсним Центром НДО

¹⁶ Показник оцінювався тільки на базі якісного опитування ключових інформантів.

Рисунок 34. Участь у розробці політики

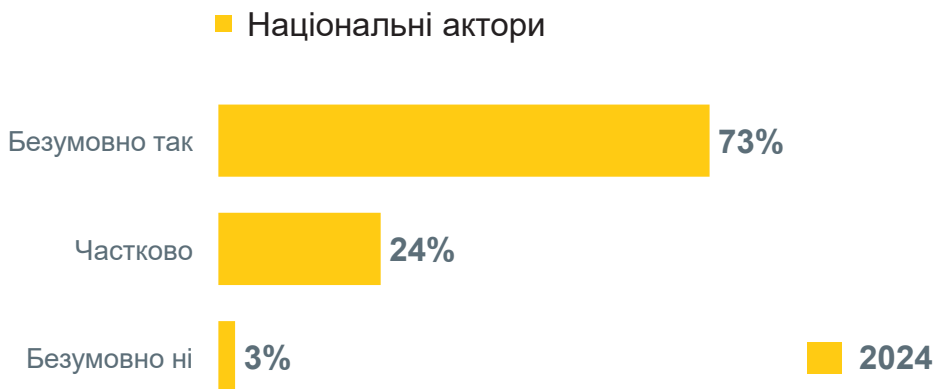
Чи залучені Ви чи ваша організація до розробки гуманітарної політики та процесів її планування в Україні – тобто ви можете впливати на це, пропонувати ідеї?

Цікавим є той факт, що 98% респондентів, які представляють національних акторів і не мають впливу на розробку та впровадження гуманітарної політики, позитивно відповіли на запитання про бажання бути більш залученими до цих процесів. Ба більше, 73% з них обрали варіант «безумовно, так», що вказує на значний невикористаний потенціал національних організацій у сфері впливу на гуманітарну політику.

Рисунок 35. Готовність бути залученим до розробки гуманітарних політик та процесів планування для України

Чи хотіли б ви бути [більше] залученими до процесу надання ідей/мати більший вплив на розробку гуманітарних політик та процесів планування для України? (для тих, хто не відповів «весь час» або «переважно» на попереднє запитання)

Ключові інформанти, що представляють міжнародні організації, зазначають, що могли б більшою мірою залучати національних акторів у процес формування політик. Однак кількість свідчень від респондентів якісного опитування, які мають реальний вплив на цей процес, залишається обмеженою.

Запитання: Наскільки ви чи ваша організація залучені до розробки гуманітарної політики та процесів її планування в Україні, чи можете вносити свої ідеї?

ГІ 16: «Ми фінансуємо дослідження, ми фінансуємо оцінки, ми фінансуємо адвокаційні записки, аналіз даних і тому подібне. Це можна використовувати, щоб намагатися впливати. Фактично, майже вся наша робота спрямована на те, щоб маргіналізовані групи були включені в процеси планування реагування та відновлення. Саме тому ми інвестуємо у розвиток філантропії в Україні та Альянс для ОСГ».

Міжнародний актор

Це, своєю чергою, обмежує вплив національних акторів. Спілкування з донорами і так є доволі обмеженим для національних організацій, а якщо контактна особа від донора не має повноважень впливати на політику гуманітарного реагування, діалог у цій сфері фактично зупиняється.

Національні актори, які мають налагоджений діалог із донорами, зокрема з тими, хто має вплив на формування політики, заявляють про свій вплив і експертність. Однак кількість таких свідчень залишається обмеженою. Незважаючи на це, ці організації часто відзначають труднощі, що впливають на рівень центральної взаємодії.

Запитання: Чи відчуваєте ви, що здатні впливати на політику донорів?

ГІ 2: «Ну дивіться, на політику донорів набагато важче впливати, оскільки досить часто ті представники, які тут є, з якими ми комунікуємо, — це не люди, які формують гуманітарну політику. Тобто вони вже досить часто отримують десь, від своїх столиць конкретні пропозиції, як воно мало би виглядати, да».

Національний актор

ГІ 4: «З донорами можемо, і ми це робимо дуже активно, і всіх завжди долучаємо до цього процесу, і говоримо про те, що ми не маємо з усім погоджуватись, маємо розуміти, що в нас є вже і експертність, і знання, і досвід, і ми маємо говорити про них відкрито».

Національний актор

Фото надане Гуманітарною місією Проліска

ЗАЛУЧЕНІСТЬ

КЛЮЧОВИЙ ВИСНОВОК:

загальна оцінка локалізації у сфері залученості зросла з 2,3 до 2,5 бала

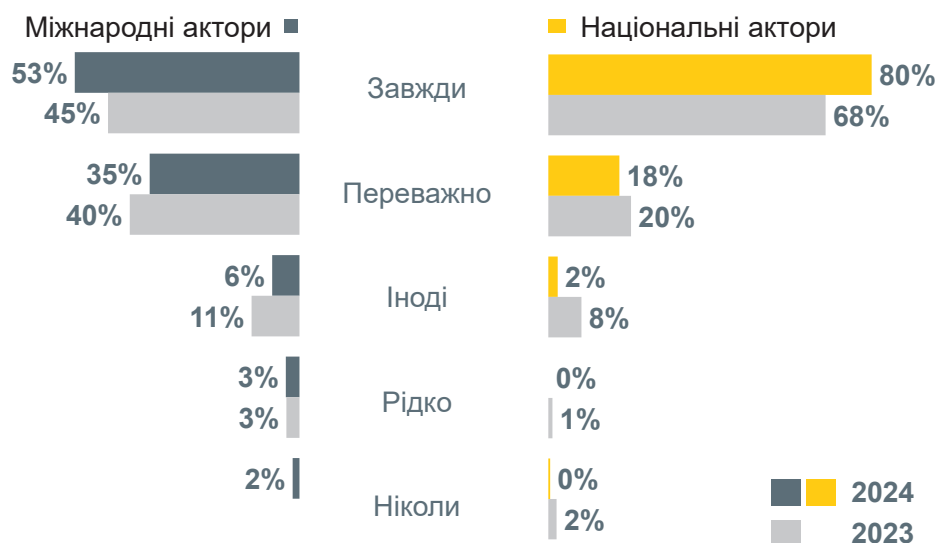
Індикатори прогресу	Рівень доказовості	
	2023	2024
Стандарти спільноти / контекстуалізовані стандарти поширюються на всіх акторів, які працюють в одному контексті	3.0	2.0
Спільноти отримали більше можливостей для формування програм, у тому числі для оцінювання програм міжнародних акторів ¹⁷	1.5	3.0

Сфера залученості залишається однією з найсильніших, і в ній спостерігається помітний прогрес. Місцеві та національні організації відіграють важливу роль, надаючи цінне розуміння контексту, локальних проблем та їхні можливі вирішення. Вони мають змогу мобілізувати місцеві мережі й громади, забезпечуючи кращий доступ до постраждалого населення та ефективніше реагуючи на його потреби.

Більшість респондентів відзначають, що потреби постраждалого населення враховуються під час розробки та впровадження гуманітарних програм. Це особливо помітно серед національних організацій: якщо у 2023 році 88% національних акторів заявляли, що враховують думки постраждалих під час планування та реалізації програм, то у 2024 році цей показник зріс до 98%. При цьому 80% національних акторів зазначили, що враховують потреби населення «завжди», що свідчить про зростання на 12 відсоткових пунктів. (Рисунок 36).

Рисунок 36. Врахування потреб постраждалого населення

Чи ваша організація бере до уваги думку і потреби постраждалого населення під час розробки та реалізації програм в Україні?

¹⁷ Показник оцінювався тільки на базі якісного опитування ключових інформантів.

Серед представників міжнародних організацій також зафіксовано зростання кількості позитивних відповідей на запитання щодо врахування потреб постраждалого населення. Однак цей прогрес є менш значним: частка ствердних відповідей збільшилася з 85% у 2023 році до 88% у 2024 році. Водночас більш суттєве зростання спостерігається серед тих, хто відповів «завжди» — з 45% у 2023 році до 53% у 2024 році. Таким чином, розрив у рівні залученості національних і міжнародних організацій до врахування потреб постраждалих все ще залишається. Це часто можна пояснити тіснішими зв'язками національних організацій з громадами та їхнім кращим розумінням місцевих потреб.

Спроможність спільнот брати участь у формуванні програм і адаптації їх до власних потреб поступово посилюється як серед донорів і міжнародних організацій, так і серед національних акторів. Міжнародні організації покладаються на механізми координації та посилену взаємодію з національними партнерами, хоча визнають, що цей процес іде повільно. Своєю чергою, національні актори, особливо великі організації, почали вибірково підходити до співпраці з донорами, надаючи перевагу тим, хто готовий прислухатися до голосів постраждалих громад і враховувати їхні потреби.

Запитання: Чи мають гуманітарні організації гнучкість для коригування своїх проєктів і програм у разі зміни умов / на основі потреб, сформульованих постраждалим населенням?

ГІ 3: «Я не знаю, напевно, 50 на 50. Я можу сказати по собі, що ми стали просто селективними в виборі донорів. Ми не працюємо з усіма. Наприклад, із тими, хто вперто роздає ковдри в липні, ми просто перестали працювати».

Національний актор

Національні організації можуть і підтримують безпосередній зв'язок із місцевими громадами, тоді як міжнародні організації здебільшого взаємодіють через своїх місцевих партнерів. Водночас донори часто застосовують системний підхід до цього питання, включно з безпосереднім зв'язком із бенефіціарами вже на етапі проєктування ініціатив.

Запитання: Як громади формують ваші програми гуманітарного реагування?

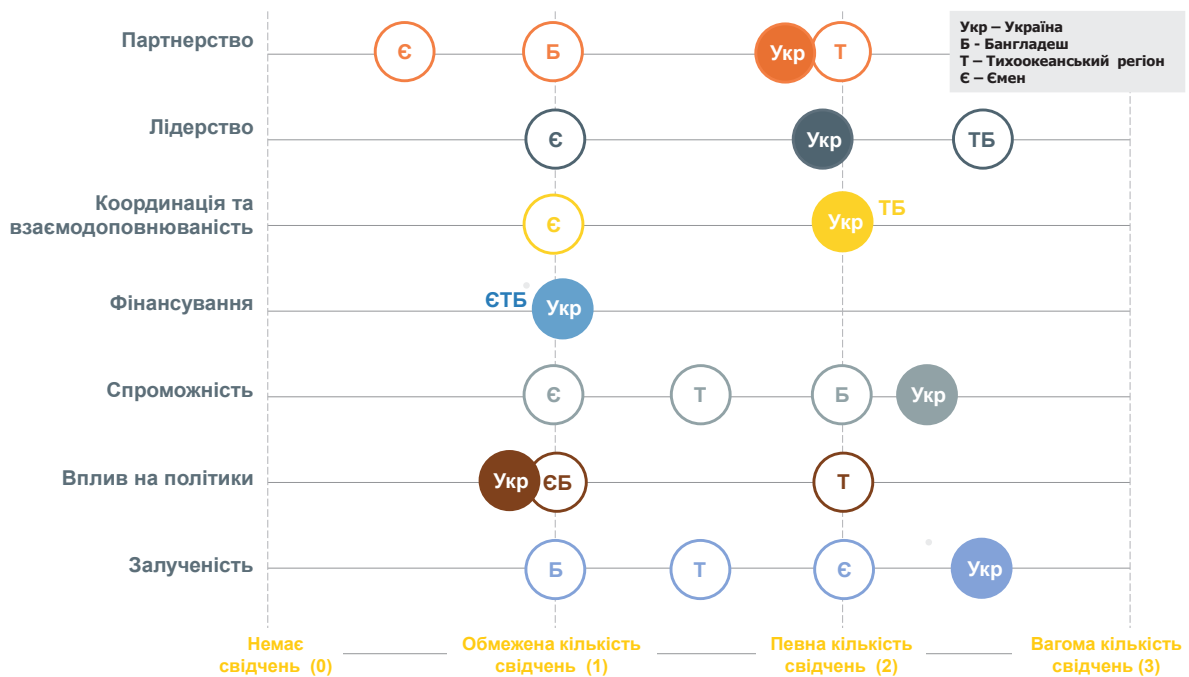
ГІ 16: «Оскільки ми є донором, ми переконуємося, що при розробці програм ми завжди зосереджуємося на тому, якою є їхня інформаційно-просвітницька стратегія. Як вони вимірюють задоволеність своїми послугами та програмами? Щоб охопити місцеву громаду, не лише тих, хто отримує послуги, але й ширше — людей, які їх не отримують. Ми робимо це, забезпечуючи збір та аналіз цих даних у процесі розробки програми, а також їхнє врахування при розробці програми».

Міжнародний актор

ОЦІНКА ПРОГРЕСУ ЛОКАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Локалізація гуманітарного реагування залежно від контексту має унікальні виклики та можливості, не дивлячись на схожість проблем в різних гуманітарних кризах. Хоча дослідження з питань локалізації регулярно проводяться в багатьох країнах, вимірювання прогресу локалізації на рівні країни з використанням стандартизованої методології не використовується повсемісно. Система вимірювання локалізації PIANGO та HAG є одним з небагатьох інструментів, що використовується в різних контекстах, зокрема в Тихоокеанському регіоні (Фіджі, Соломонові острови, Тонга та Вануату), Бангладеші, Ємені та Україні¹⁸. Це дає нам можливість порівняння в різних контекстах, використовуючи вихідні дані та дані оцінки прогресу.

Рисунок 37. Рівень доказовості локалізації в Україні в порівнянні з вибраними дослідженнями

Контекст кожного з цих досліджень різний і суттєво залежить від типу гуманітарної кризи (Україна та Ємен - конфлікт, Тихоокеанський регіон та Бангладеш - стихійні лиха), доступності ресурсів (Україна добре забезпечена ресурсами порівняно з іншими країнами), наявного потенціалу та залучення місцевого громадянського суспільства (Україна, Тихоокеанський регіон та Бангладеш демонструють успішні практики), ролі уряду, залучення міжнародних акторів (в Тихоокеанському регіоні менша присутність ООН), а також від політичного інтересу (до України спостерігається посилений інтерес). Цей розділ містить загальний аналіз того, як контекст локалізації в Україні порівнюється з іншими країнами чи регіонами, де проводилися дослідження за тією ж методологією. Таким чином, ми можемо визначити як відмінності, так і спільні риси, що формують ландшафт локалізації в цих регіонах.

¹⁸ Також використовується в Іраку, М'янмі, Афганістані та Пакистані.

Ключові особливості локалізації в Україні

- **Швидке розширення діяльності місцевих акторів та інтеграція нових організацій:** Однією з ознак гуманітарного реагування в Україні стало швидке розширення масштабів діяльності місцевих організацій, багато з яких не мали попереднього гуманітарного досвіду, але змогли швидко розширити свою діяльність, щоб покрити зростаючі потреби постраждалого населення¹⁹. Такий рівень швидкої адаптації та масштабування є менш поширеним в інших контекстах, де місцеві актори часто мають більш усталені ролі та досвід у гуманітарному реагуванні. До реагування в Україні також долучилися нові учасники, зокрема спеціалісти з діаспорних громад або приватного сектору. Ці актори приносять додаткові ресурси та можливості, але також вимагають координації та узгодження з більш традиційними гуманітарними організаціями. Тенденція інтеграції різних учасників є більш вираженою в Україні порівняно з іншими контекстами.
- **Вплив на гуманітарних акторів:** Як ми бачимо в інших гуманітарних контекстах, особливо в кризових ситуаціях (наприклад, в Афганістані після захоплення влади талібами і в М'янмі після військового перевороту), вплив на гуманітарні організації, в тому числі через переміщення персоналу, знижує здатність гуманітарних організацій ефективно реагувати на ситуацію. В Україні це, зокрема, вплинуло на місцеві організації, які працювали на зараз окупованих територіях чи ті, що працюють у прифронтових громадах. Як свідчать останні роки²⁰, зокрема, конфлікти на окупованих палестинських територіях і в Лівані, найчастіше отримують поранення або гинуть у гуманітарних контекстах саме місцеві гуманітарні працівники.
- **Високий рівень міжнародної підтримки:** Україна отримала значну міжнародну підтримку, як з точки зору фінансування, так і оперативної допомоги, порівняно з більшістю інших гуманітарних криз. Це уможливило ефективне реагування, але також підкреслило необхідність прямого фінансування місцевих організацій для посилення їхньої операційної спроможності²¹. Високий рівень міжнародного залучення забезпечує необхідні ресурси, але водночас відтісняє на задній план місцеве лідерство. Через збільшення фінансування для реагування в Україні, більше міжнародних організацій, які раніше не були присутні в країні, увійшли в і без того перевантажений простір, а ті, що працювали, розширили свою присутність (у тому числі залучивши більше міжнародного персоналу). Такі тенденції загострюють проблеми нестачі кадрів для національних акторів, збільшуючи рух персоналу до міжнародних організацій (шляхом вербування або переманювання).
- **Перевага місцевих організацій:** Місцеві та національні організації, як правило, діють у складних гуманітарних умовах, де більшість міжнародних суб'єктів не в змозі працювати безпечно та ефективно відповідно до своїх оперативних вимог²². Це часто пов'язано з тим, що місцеві та національні актори мають кращий доступ завдяки зв'язку з громадами. Це є ще одним вагомим аргументом на користь розвитку локалізації в Україні.

¹⁹ ACAPS (2023) [Ukraine: Perceptions of localisation in the humanitarian response](#).

²⁰ Humanitarian Outcomes (2024) [Aid Worker Security Report 2024. Balancing advocacy and security in humanitarian action](#).

²¹ NGORC, Infosapiens, ICVA and HAG (2023) [A Humanitarian Localisation Baseline for Ukraine](#).

²² HAG (2023) [Challenges and Ways Forward in Supporting Local Leadership of Crisis Response in Afghanistan](#); HAG, inSights, GLOW Consultants and Australian Red Cross (2023) [Localisation in protracted crises and fragile settings](#).

- **Складне політичне та безпекове середовище:** Війна, що триває в Україні, створює значні труднощі для локалізації, особливо для донорів, що не схильні брати на себе ризики. Незважаючи на доступ та операційні можливості місцевих і національних організацій, безпековий контекст в Україні²³ підвищує ймовірність того, що не схильні до ризиків донори будуть направляти фінансування до агенцій ООН та інших міжнародних організацій з метою уникнення ризиків²⁴. Це зменшує можливості для українських організацій отримати прямий доступ до фінансування. Як показала базова оцінка локалізації в Ємені²⁵, конфлікт і нестабільна ситуація зменшують простір для прогресу локалізації порівняно з більш стабільним середовищем. В Україні донори та міжнародні організації висловлювали занепокоєння щодо нейтральності українських акторів та їхньої спроможності дотримуватися процедур (а не спроможності надавати послуги), а також робили широкі узагальнення щодо (здебільшого недоведеної) корупції серед українських організацій.²⁶
- **Зростання зацікавленості та залучення з боку уряду:** Зростає зацікавленість українського уряду в посиленні місцевого лідерства в реагуванні й забезпеченні відповідності міжнародної моделі реагування внутрішнім (державним) структурам. Хоча існують значні прогалини в тому, як державні та недержавні актори взаємодіють один з одним допомагаючи постраждалим громадам, участь уряду може бути каталізатором локалізації в Україні, як це відбувається в Бангладеші (де кластерною системою керує уряд країни)²⁷, Індонезії (уряд ставить вимоги до міжнародних акторів, які співпрацюють з місцевими організаціями і працюють через них)²⁸ і Вануату (де донори повинні узгоджувати кошти, надані міжнародним організаціям, з заходами, що вживаються урядом).²⁹
- **Акцент на підзвітності та стратегічних інструментах:** Значна увага в Україні приділяється збору даних, оцінці впливу локалізації та розробці стратегічних інструментів для сприяння практичним підходам до місцевого лідерства та якісного гуманітарного реагування в Україні. В цьому зацікавлені, перш за все, українські організації, але залучені в процес і міжнародні дослідницькі організації та аналітичні центри. Така увага до підзвітності та стратегічного планування має вирішальне значення для забезпечення ефективності та сталості зусиль з локалізації.

²³ UN OCHA (2024) [Ukraine: Summary of the Humanitarian Needs and Response Plan and the Regional Refugee Response Plan \(January 2024\)](#).

²⁴ HAG, inSights, GLOW Consultants and Australian Red Cross (2023) [Localisation in protracted crises and fragile settings](#).

²⁵ Tamdeen Youth Foundation, ITAR for Social Development, ICVA and HAG (2022) [Measuring humanitarian localisation in Yemen: Baseline Report](#).

²⁶ Slim H (2021) [Corruption and the localisation of humanitarian action](#).

²⁷ NIRAPAD and HAG (2020) [Elevating evidence: Localisation in the 2019 Bangladesh flood response](#).

²⁸ HAG and Pujino Centre (2019) [Charting the New Norm? Local Leadership in the First 100 Days of the Sulawesi Earthquake Response](#).

²⁹ HAG and VANGO (2020) [No Turning Back: Local leadership in Vanuatu's response to Tropical Cyclone Harold](#).

Уроки для розвитку локалізації в Україні з інших гуманітарних контекстів

Хоча гуманітарний контекст України має унікальні особливості, важливо визнати, що існують загальні тенденції та уроки, які можна винести з інших гуманітарних контекстів і які можуть допомогти гуманітарним акторам вдосконалити підхід до локалізації.

- **Посилення місцевого лідерства та участі місцевих акторів:** Для ефективної локалізації дуже важливо надавати місцевим акторам можливість брати на себе лідерські ролі. У М'янмі пандемія COVID-19 і реагування на неї після перевероту підкреслили вирішальну роль місцевих організацій, особливо в регіонах з обмеженою міжнародною присутністю. Аналогічно, в Ємені та Афганістані місцеві організації відіграли важливу роль у наданні допомоги в умовах жорстких обмежень доступу³⁰. Хоча Тихоокеанський регіон не є кризовим, він продовжує демонструвати, як підходи, орієнтовані на громади, і міцні культурні зв'язки допомагають посилювати місцеве лідерство. В Україні огляд прогресу до 2024 року має недостатньо доказів про зміцнення місцевого лідерства, тож надання місцевим і національним недержавним організаціям більших повноважень у прийнятті рішень і лідерських ролей у координаційних механізмах стає все більш необхідним.
- **Посилення координації та взаємодоповнюваності:** Ефективна координація між місцевими та міжнародними акторами має дуже важливе значення для злагодженого реагування. У Бангладеші, робоча група з координації гуманітарної допомоги активно працювала над посиленням координації між місцевими та міжнародними акторами. У Ємені, хоча координація була ускладнена питаннями безпеки, зусилля з інтеграції місцевих акторів показали позитивні результати – особливо після публікації звіту про базовий рівень локалізації у 2022 році³¹. Однією з найбільш унікальних тенденцій Тихоокеанського регіону є роль, яку відіграють регіональні мережі, такі як PIANGO, у колективній адвокації та координації. Огляд прогресу в Україні за 2024 рік підкреслює невелике покращення участі місцевих і національних організацій в координації, але необхідні подальші дії для забезпечення справедливої включеності українських організацій у процесах прийняття рішень з метою підвищення ефективності реагування.
- **Забезпечення прямого фінансування для місцевих акторів:** Пряме фінансування місцевих організацій підвищує їхню операційну спроможність і стійкість. У таких ситуаціях, як в Афганістані, М'янмі та Ємені, основна частина фінансового реагування надходила через міжнародних партнерів, а місцеві організації часто залучалися як партнери або постачальники послуг. Це було зумовлено небажанням донорів ризикувати, в тому числі для того щоб обійти санкції, запроваджені в деяких країнах. У більшості таких ситуацій місцеві організації отримують дуже обмежене пряме фінансування, що безпосередньо впливає на їхню стійкість і здатність ефективно підтримувати громади. Хоча тенденції фінансування в Україні свідчать про незначне збільшення фінансування місцевих організацій, якість фінансування (включаючи накладні та непрямі витрати) залишається значною перешкодою.

³⁰ Tamdeen Youth Foundation, ITAR for Social Development, ICVA and HAG (2022) [Measuring humanitarian localisation in Yemen: Baseline Report](#).

³¹ HAG and Pujino Centre (2019) [Charting the New Norm? Local Leadership in the First 100 Days of the Sulawesi Earthquake Response](#).

- **Розбудова сталого потенціалу:** Довгострокова розбудова потенціалу має важливе значення для сталого розвитку. У Бангладеші й Тихоокеанському регіоні значні інвестиції були спрямовані на навчання і розвиток місцевих акторів з акцентом на готовність до стихійних лих і реагування на них, завдяки чому як державні, так і недержавні організації стали відігравати більш активну роль у реагуванні на катастрофи. У таких контекстах, як Афганістан, Ємен і Сирія, де зміцненню потенціалу перешкоджають конфлікт і проблеми з доступом, також докладаються зусилля для підтримки наявного потенціалу (зокрема, через втрату кваліфікованих кадрів внаслідок переманювання та міграції³²). Хоча в огляді прогресу локалізації в Україні до 2024 року підкреслюється значний місцевий потенціал, необхідно зосередити увагу на підтримці цього потенціалу, спрямованої на забезпечення сталості організації.
- **Використання технологій та інновацій:** Технології та інноваційні підходи можуть підвищити ефективність і доступ гуманітарної допомоги. В Україні використання цифрових платформ для координації, дистанційного управління та моніторингу стало однією з ключових особливостей. Ця тенденція спостерігається і в інших контекстах, де технології використовуються для подолання проблем з комунікацією - практика, яка набула особливого поширення під час пандемії COVID, що обмежила доступ і пересування³³. Подальше використання технологій для координації, збору даних і комунікації може підвищити ефективність реагування, а також сприяти локалізації завдяки більшій автономії місцевих і національних акторів.
- **Сприяння ініціативам на рівні громад:** Залучення громад до процесу реагування гарантує, що допомога буде адаптована до їхніх конкретних потреб. У таких країнах, як М'янма, де доступ обмежений військовою хунтою, ініціативи громад продовжують відігравати важливу роль, а місцеві актори залучають громади до планування та реагування. У Тихоокеанському регіоні участь громад залишається пріоритетом у реагуванні, при цьому особлива увага приділяється культурній релевантності та відповідальності громад. Огляд прогресу локалізації за 2024 рік свідчить про подальше покращення участі громад у реагуванні в Україні, але все ще існують прогалини, які необхідно усунути.
- **Забезпечення підзвітності та стратегічного планування:** Збір інформації, оцінка прогресу та розробка стратегічних інструментів є важливими для ефективної локалізації. В Україні значна увага приділяється підзвітності та стратегічному плануванню з метою сприяння практичним підходам до місцевого лідерства. Ця увага має вирішальне значення для забезпечення ефективності та сталості зусиль з локалізації. Наголос на збір доказів, оцінку прогресу та розробку стратегічних інструментів можуть підвищити ефективність зусиль з локалізації. Нові ресурси, як от нещодавно опублікований підхід до визначення та вимірювання впливу локалізації на громади³⁴, можуть бути корисними для гуманітарних організацій в інтеграції планів локалізації, орієнтованих на громади, та у процесах розробки інтервенцій. Оцінка базового рівня локалізації в Україні та цей звіт про прогрес (і наступні річні звіти) будуть ключовою частиною процесу забезпечення підзвітності у виконанні зобов'язань щодо локалізації.

³² HAG, InSights and Pujiono Centre (2023) *Respectful Recruitment in Humanitarian Response: Why we need it and how to do it*; Harrison L, Kondratenko D and Korenkova K (2022) *Options for supporting and strengthening local humanitarian action in Ukraine: a scoping exercise report*.

³³ HAG, Myanmar Development Network, Trócaire and Irish Aid (2020) *Two steps forward, one step back: Assessing the implications of COVID-19 on locally-led humanitarian response in Myanmar*; HAG, GLOW Consultants and HPG (2021) *Covid-19: Implications for localisation A case study of Afghanistan and Pakistan*.

³⁴ HAG, CoLAB, GLOW Consultants, InSights, PIANGO, Pujiono Centre & Pamela Gloria Cajilig (2024) *The beginning of the road: A practical approach to defining and measuring localisation impact for communities*.

ВИСНОВКИ

Локалізація – процес, спрямований на забезпечення гуманітарного реагування під керівництвом місцевих організацій. У цьому звіті зазначається незначний прогрес у п'яти сферах локалізації:

- Партнерство;
- Координація та взаємодоповнюваність;
- Залученість;
- Фінансування;
- Вплив на формування політик.

Хоча ці зміни можна оцінити позитивно, їхній обсяг залишається обмеженим. Існує негайна потреба прискорити прогрес у напрямку локалізації, адже у чотирьох із семи сфер не спостерігається помітних чи достатніх доказів цього процесу. Найменша кількість доказів, як і раніше, залишається у сферах фінансування та впливу на політику. Особливо тривожить те, що розвиток місцевого лідерства стоїть на місці, хоча саме воно є ключовим елементом просування локалізації та взаємопов'язане з прогресом в інших сферах.

Аналіз сильних і слабких сторін процесів локалізації в різних контекстах дає можливість не лише для порівняння, але й для вивчення важливих уроків щодо того як досягти прогресу в тих чи інших сферах.

Ми сподіваємось що з 2023 року цей звіт є важливим інструментом для осіб, які ухвалюють рішення, донорів і виконавчих партнерів. Більше уваги має бути зосереджено на конкретних діях у тих сферах, де прогрес залишається слабким. Помітні зрушення спостерігаються у тих сферах, де донорам простіше впливати на зміни, спрямовуючи фінансування через посередників. Однак ті галузі, які потребують реального перерозподілу влади, інноваційних підходів і зміни у способах мислення та роботи, залишаються слабкими чи демонструють менший прогрес. Безперервні зусилля з вимірювання прогресу залишатимуться пріоритетом для забезпечення реальних змін, підвищення підзвітності та слугуватимуть каталізатором і компасом у процесі локального реагування в Україні.

У 2023 році ми зазначали: «Тільки знаючи, де ми є, можна зрозуміти, куди потрібно рухатися, щоб досягти мети». Звіт про прогрес свідчить, що ми просуваємося до мети повільно, іноді неквапливо, але, попри певні труднощі, загальний напрямок не втрачено.

Фото надане Національною мережею розвитку місцевої філантропії

Адреса:
Ресурсний Центр НДО
Велика Житомирська 29Б, офіс №1,
м.Київ, 04053

NGO
RESOURCE
CENTER

Mail:
office@ngorc.org.ua